

Research Paper

Urban governance as an effective strategy for the development of urban entrepreneurship (Case study: Hamedan)

Samira Samavati¹, Hosein Bahreini^{*2}, Gholamhossein Hosseininia³

1, Department of Urban Planning, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

2, Prof., Faculty of Urban Development, University of Tehran, Tehran, Iran.

3, Associate Prof., Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran.

Received: 2020/09/15

Accepted: 2021/03/15

PP: 125-145

Use your device to scan and
read the article online

Keywords:

Good Urban Governance,
Urban Entrepreneurship, Rule
of Law, Participation,
Hamedan

Abstract

In the present world, cities have become the main place of economic activity and growth, and the richest cities are those which have developed the permanent birth of the entrepreneurial process. However, urban management has the necessary capacity to provide resources, motivate citizens and lay the groundwork for urban entrepreneurship. The purpose of this study is to investigate the effect of good urban governance indicators for the development of urban entrepreneurship in Hamedan and also to investigate the correlation between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship in Hamedan. This research is in the category of descriptive researches in terms of applied purpose and method. In order to collect data, two methods of document analysis and survey have been used. The research tool is a questionnaire. Spearman correlation test and structural equation method under smart PLS software were used to analyze the collected data. According to the results of Spearman correlation test, there is a significant relationship between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship with a 95% confidence level. Based on the values of correlation coefficients, urban entrepreneurship has the most relationship with the index of efficiency and effectiveness and the least relationship with the index of strategic perspective. The results of structural equations also showed that the effect of urban governance indicators on urban entrepreneurship in Hamedan is equal to 78%, so governance indicators have a positive and significant effect on urban entrepreneurship in Hamedan. Among the indicators of good urban governance, decentralization, efficiency and effectiveness, rule of law and participation with beta coefficients of 0.81, 0.80, 0.78 and 0.77 have the most impact on urban entrepreneurship in Hamedan, respectively. Therefore, the move of Hamedan urban management towards good urban governance with an entrepreneurial approach can lead to the development of entrepreneurship, employment and reducing unemployment, and ultimately the growth of the urban economy.

Citation: Samira Samavati, Hosein Bahreini, Gholamhossein Hosseininia (2022): Urban governance as an effective strategy for the development of urban entrepreneurship (Case study: Hamedan), Journal Research and Urban Planning, Vol 13, No 49, PP 125-145.

DOI: 10.30495/JUPM.2022.5525

* **Corresponding author:** Hosein Bahreini

Address: Prof., Faculty of Urban Development, University of Tehran, Tehran, Iran.

Tell: +989121301141

Email: hbahrain@ut.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Cities are centers of knowledge, innovation, special products and services, and facilitate creative thinking and innovation, and have the potential to diversify a wide range of specialties. Urban entrepreneurship is a topic in which the city expands the city's capacity to increase asset value, employment growth and welfare level through the use of creative methods and the use of active strategies. Therefore, the development of urban entrepreneurship can be considered as one of the main strategies to get rid of economic problems and unemployment in cities. Laying the groundwork for entrepreneurship in its various aspects can be of strategic importance in the performance system of public sector management and organizations involved in urban governance. The ruling governance approach must be replaced by an innovative and entrepreneurial approach. Accordingly, the establishment of urban governance policy is a strategic necessity in today's urban entrepreneurship, but how to establish it depends on identifying the impact of indicators of urban governance, which is one of the key issues in urban entrepreneurship. In this regard, research hypotheses are presented; The correlation between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship in the city of Hamedan is high. Indices of good urban governance have a great impact on the development of urban entrepreneurship in Hamedan.

Methodology

This research is of applied, exploratory and hypothesis testing. According to the research needs, the research philosophy is based on positivism, the research approach is inductive analogy, the data analysis method is quantitative, the research strategy is a combination of survey and documentary research and the time horizon is cross-sectional. Information was collected through document study and semi-structured interviews. Data analysis was performed using structural equation method and smart PLS software and Spearman correlation test. Research Indicators Using library studies and review of past research, a limited group of

academic experts, urban officials, urban entrepreneurs and activists in the private and public sectors of Hamadan have been interviewed. The ten indicators of good urban governance include transparency, justice-oriented, legitimacy, accountability, accountability, participation, efficiency and effectiveness, consensus, strategic vision, decentralization, and ten indicators of urban entrepreneurship include access to entrepreneurial financing, local government support and policies. Entrepreneurship, local government tax on entrepreneurship, local government entrepreneurship programs, entrepreneurship education and training, transfer of entrepreneurship research and development, legal and commercial infrastructure, internal market dynamics, physical infrastructure, socio-cultural norms. The sample size includes 60 university experts, urban officials, urban entrepreneurs and activists in the private and public sectors in the city of Hamadan who were selected using purposive sampling.

Results and discussion

Test the first research hypothesis: The correlation between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship in the city of Hamedan is high. Spearman correlation test was used to investigate the first hypothesis of the research and the relationship between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship and its indicators. The results of Spearman correlation analysis indicate that the correlation between governance and urban entrepreneurship indices is 0.83. Therefore, the correlation between governance and urban entrepreneurship indicators in the city of Hamedan is positive and significant. On the other hand, the positive sign of correlation coefficients shows that the better the urban governance and its indicators in Hamedan, the higher the level of urban entrepreneurship and its indicators will be. Also, it can be concluded that based on the values of correlation coefficients, urban entrepreneurship has the most relationship with the index of efficiency and effectiveness and the least relationship

with the index of strategic perspective. Therefore, in general, it can be concluded that the correlation between the indicators of good urban governance and urban entrepreneurship in the city of Hamedan is high. Test the second hypothesis of the research: Urban governance indicators have a great impact on the development of urban entrepreneurship in Hamedan. To investigate the second hypothesis of the research, structural equation analysis under PLS smart software is used. From the beta coefficients, it can be concluded that good urban governance has an effect on urban entrepreneurship by 78% and can improve it. Also, the indicators of decentralization, efficiency and effectiveness, legitimacy, participation, transparency, accountability, justice, responsibility, strategic vision and consensus, respectively, by 81%, 80%, 78%, 77%, 76%, respectively. 75%, 75%, 74%, 73%, 69% affect urban entrepreneurship. Therefore, in general, it can be concluded that urban governance indicators have a great impact on the development of urban entrepreneurship in Hamedan. The results of the research indicate a proper fit of the conceptual model of the present research.

Conclusion

Good urban governance should provide a platform for employment and business development in the city, in order to generate income and create jobs for citizens. Good urban governance must minimize the

possibility of using information and financial rents and promoting corruption while maintaining the dynamism and entrepreneurial structure. Given that administrative bureaucracy has been introduced as a deadly poison in the direction of entrepreneurship, reducing it will greatly help in accelerating the processing of entrepreneurs' demands to continue operating. Leaving some of the affairs to the people and developing public participation can be effective in developing urban entrepreneurship. Given the responsibility of urban governance with public participation in providing resources and motivating citizens, it can lead to the creation of a platform for urban entrepreneurship. Entrepreneurial actions in the urban environment can also be effective in improving urban performance. Creating a platform for entrepreneurship in its various aspects can be of strategic importance in the performance system of public sector management and organizations involved in urban governance. Therefore, urban governance is considered as an effective factor in the development of urban entrepreneurship. Therefore, the move of Hamedan urban management towards good urban governance with an entrepreneurial approach can lead to the development of entrepreneurship, employment and reducing unemployment, and ultimately the growth of the urban economy.

حکمروایی شهری راهبردی مؤثر در جهت توسعه کارآفرینی شهری (مورد مطالعه: شهر همدان)

سمیرا سمواتی^۱، حسین بحرینی^۲، غلامحسین حسینی نیا^۳ †

۱- گروه شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران
۲- استاد گروه شهرسازی، دانشکده شهرسازی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۳- دانشیار گروه کسب و کار جدید، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

در جهان حاضر، شهرها به مکان اصلی فعالیت و رشد اقتصادی تبدیل شده‌اند و ثروتمندترین شهرها آن‌ها هستند که زایش دائمی فرایند کارآفرینی را در خود پرورش داده‌اند. این در حالی است که مدیریت شهری ظرفیت‌های لازم را در فراهم کردن منابع، ایجاد انگیزه در شهروندان و بسترسازی برای کارآفرینی شهری دارد. هدف این پژوهش بررسی تأثیر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان است و همچنین به بررسی میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری در شهر همدان پرداخته است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش در رده پژوهش‌های توصیفی قرار می‌گیرد. به منظور گردآوری داده‌ها، از دو شیوه تحلیل اسنادی و پیمایش بهره گرفته شده است. ابزار پژوهش، پرسشنامه می‌باشد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده استفاده شده است. بر اساس smart PLS از آزمون همبستگی اسپیرمن و روش معادلات ساختاری تحت نرم‌افزار نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن، بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با کارآفرینی شهری با سطح اطمینان ۹۵٪ ارتباط معناداری وجود دارد. براساس مقادیر ضرایب همبستگی، کارآفرینی شهری بیشترین ارتباط را با شاخص کارایی و اثربخشی و کمترین ارتباط را شاخص دیدگاه راهبردی دارد. نتایج معادلات ساختاری نیز نشان داد که میزان تأثیرات شاخص‌های حکمروایی شهری بر کارآفرینی شهری همدان برابر ۷۸٪ است، بنابراین شاخص‌های حکمروایی بر کارآفرینی شهری همدان تأثیر مثبت و معناداری دارند. از بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، شاخص‌های تمرکززدایی، کارایی و اثربخشی، قانونمندی و مشارکت با ضریب بتای ۰/۸۱، ۰/۸۰، ۰/۷۸ و ۰/۷۷ به ترتیب بیشترین تأثیر را بر کارآفرینی شهری همدان دارند. بنابراین، حرکت مدیریت شهری همدان به سمت حکمروایی خوب شهری با رویکرد کارآفرینی، می‌تواند به توسعه کارآفرینی، اشتغال و کاهش بیکاری و در نهایت رشد اقتصاد شهری منجر شود.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۵

شماره صفحات: ۱۲۵-۱۴۵

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

حکمروایی خوب شهری، کارآفرینی شهری، قانونمندی، مشارکت، همدان

استناد: سمواتی، سمیرا، بحرینی، حسین، حسینی نیا، غلامحسین، (۱۴۰۱): حکمروایی شهری راهبردی مؤثر در جهت توسعه کارآفرینی شهری (مورد مطالعه: شهر همدان)، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال ۱۳، شماره ۴۹، مردادشت، صص ۱۲۵-۱۴۵.

DOI: 10.30495/JUPM.2022.5525

* نویسنده مسئول: حسین بحرینی

نشانی: استاد گروه شهرسازی، دانشکده شهرسازی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تلفن:

پست الکترونیکی: hbahrain@ut.ac.ir

مقدمه:

توسط مدیریت شهری؛ وظایف و چارچوب اختیارات آن را می-طلبد؛ مدیریت شهری اکنون ملزم است از نگرش سنتی به اهداف خود فراتر رود و در ساختار و وظایف خود بازنگری کند تا منجر به تغییر در ساختار سازمان‌ها و شیوه مدیریت شهری شود. این به آن معنی است که ساختارها و فرایندهای سلسله مراتبی مدیریت که از آن به عنوان رویکرد «مدیریت سنتی» یاد می-شود، ظرفیت لازم برای سازمان‌دهی و بهره‌برداری مطلوب از فضاهای اجتماعی و ظرفیت‌های محلی و ایجاد محیط رقابت-پذیر و با کیفیت بالا در شرایط دنیای امروز را نداشته و لازم است تا از ساختاری غیرمتمرکز و فرایندی دموکراتیک، مدنی و مشارکتی در الگوی اداره عمومی استفاده شود (Mortazavi, ۲۰۱۴). چالش‌های مربوط به رویکرد سنتی بخش‌های دولتی اثرات نامطلوبی بر مدیریت شهری، توافقات سیاسی، پروسه‌های تصمیم‌گیری، ارائه خدمات در سطوح مختلف حکومتی و تخصیص منابع مالی برای توسعه شهری داشته است. برای حل این چالش‌ها رویکرد حکمروایی خوب شهری مورد توجه قرار می‌گیرد که در آن همه افراد جامعه تأثیرگذار خواهند بود (Rakodi, 2003). نیاز به اتخاذ و الگوگیری نظام‌ها و روش‌های جدید برای اداره شهرها مهم است تا مشارکت فعال و کارآمد همه ذی‌نفع‌ها را تسهیل کند. حکمروایی خوب شهری نگاهی کل‌نگر به مسائل شهری داشته و تمام عوامل اقتصادی، سیاسی، نهادی، اجتماعی و فرهنگی را در بر می‌گیرد (Ebdali et al, 2020). بسترسازی برای کارآفرینی در حوزه مختلف آن می‌تواند دارای اهمیت استراتژیک در نظام عملکرد مدیریت بخش عمومی و سازمان‌های دست‌اندرکار در حکمروایی شهری باشد. رویکرد حکمروایی حاکم باید جای خود را به رویکردی نوآورانه و کارآفرینانه بدهد. به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر، اتفاق نظر گسترده‌ای به منظور توسعه اقتصادی در کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری مبنی بر استفاده از رویکرد کارآفرینانه در حکمروایی شهری وجود دارد (Harvey, ۱۹۸۹). از این رو راهبردهای مؤثر حکمروایی در جهت توسعه کارآفرینی شهری، می‌تواند باعث ایجاد اشتغال و افزایش سرمایه در شهر شود که این امر، توجه سیاستگذاران، مدیران و تغییر در ساختار مدیریت شهری به حکمروایی شهری را ضروری می‌نماید.

شهر همدان در حال حاضر با چالش‌های عمده‌ای در ابعاد مختلف اقتصادی؛ از جمله بالا بودن نرخ بیکاری، فقر، نابرابری و شکاف اجتماعی، بالا بودن نرخ تورم و هزینه بالای زندگی و پایین بودن قدرت خرید مردم، بالا بودن قیمت زمین و مسکن، عدم دسترسی عادلانه به فرصت‌های برابر شغلی و خدمات و

توسعه شهرها مکان مستعدی را برای توسعه اقتصادی به ارمغان آورده‌اند و یکی از مهم‌ترین عوامل اعتلای اقتصاد ملی محسوب می‌شوند. به عبارتی شهرها مرکز دانش، نوآوری، تولیدات و خدمات خاص هستند و تفکر خلاقانه و نوآوری را تسهیل می‌کنند و توانایی تنوع‌پذیری طیف وسیعی از تخصص‌ها را دارند. امروزه شهرها در رقابت اقتصادی فزاینده‌ای قرار دارند (UN-HABITAT, 2011) که نیروی اصلی محرکه اقتصاد ملی و تولیدکننده بیش از ۸۰ درصد تولید ناخالص داخلی جهان هستند. در عصر حاضر صد شهر بزرگ جهان توان تولید ۳۵ درصد تولید ناخالص داخلی و ۲۰۰۰ شهر بزرگ جهان تولیدکننده ۷۵ درصد تولید ناخالص داخلی هستند (babaei et al, 2020). بنابراین شهرها به جای این که مکان‌هایی بی‌ثمر برای سرمایه‌گذاری اقتصادی یا تراکم کارگران بیکار با انبوه مشکلات اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی باشند؛ باید به مراکز رشد و پویایی اقتصادی و اجتماعی، در چارچوب توسعه ملی، تبدیل شوند. در واقع می‌توان گفت شهرها باید آفرینش‌گر فرصت‌های ارزنده برای کارآفرینی و اشتغال‌زایی جمعیت ساکن در آن باشند (Lotfi et al, 2010). از طرفی نیز، کارآفرینی به عنوان موتور محرک اقتصاد و کلید توسعه ملی نقش بسیار مهم را در جامعه ایفا می‌کند. فعالیت‌های کارآفرینی و تشکیل کسب‌وکار کوچک حیاتی برای رشد اشتغال، کاهش بیکاری و توسعه اقتصادی می‌باشد که همواره مورد توجه بوده است (Samsami & IbrahimNejad, 2019). کارآفرینی نقش مؤثری در توسعه زیربنای اقتصادی از طریق ایجاد اشتغال مولد، صنعت‌گستری، رفع خلل و تنگناهای بازار و انتقال دارد (Dabson, 2009). در عصر حاضر، کارآفرینی و توسعه اقتصادی بیش از هر زمان دیگری دارای ارتباط و پیوستگی تنگاتنگ و قوی هستند (Toma et al, 2014). در سال‌های اخیر، کارآفرینی شهری به عنوان یک زمینه نوظهور در مبانی نظری کارآفرینی مطرح شده است (BabaeiHazehJan et al, 2021). کارآفرینی رویدادی شهری است که شایسته رویکردی متنوع است (Sternberg, ۲۰۱۴) (Bosma & ۲۰۱۴) کارآفرینی شهری موضوعی است که در آن شهر به واسطه بهره‌گیری از روش‌های خلاق و استفاده از راهبردهای فعال، ظرفیت شهری را برای افزایش ارزش‌داری، رشد اشتغال و سطح رفاه گسترش می‌دهد (Sriram et al, 2007). بنابراین توسعه کارآفرینی شهری را می‌توان به عنوان یکی از استراتژی‌های اصلی برای رهایی از مشکلات اقتصادی و معضلات بیکاری در شهرها دانست (Robinson, ۲۰۰۸). این دیدگاه‌ها لزوم بازاندیشی در نوع مدیریت ارائه شده

تسهیلات اقتصادی و ... روبه‌روست، ضروریست این کلانشهر به عنوان پایتخت تاریخ و تمدن ایران زمین باید برای رسیدن به رشد اقتصادی و توسعه پایدار شهری، بیش از پیش به سوی ایجاد زمینه‌های مناسب کارآفرینی حرکت کند. بر این اساس، استقرار خط‌مشی حکمروایی شهری یک ضرورت راهبردی در کارآفرینی شهرهای امروزی است، اما چگونگی استقرار آن، در گرو شناسایی تأثیرگذاری شاخص‌های حکمروایی شهری بر آن است که یکی از مسائل کلیدی در کارآفرینی شهری به شمار می‌رود. در همین راستا، فرضیات تحقیق اینطور مطرح می‌شود: میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری با کارآفرینی شهری در شهر همدان بالا است. شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیر زیادی دارند.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق:

حکمروایی خوب شهری

از آنجا که رشد اقتصادی ملت‌ها اینک عمدتاً به مراکز شهری پیوند می‌خورد، ظرفیت یک ملت در تعقیب اهداف اقتصادی خود، مشروط به توانایی مدیریت کردن شهرها است؛ بنابراین، حکمروایی خوب شهری اهمیت فزاینده‌ای یافته است تا تضمین کند رشد اقتصادی عادلانه و پایدار بوده و شرایط زندگی مردم را بهبود می‌بخشد. امروز جدا از دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی نیز نقشی حیاتی در حکمروایی خوب شهری ایفا می‌کنند. مسائل مهم شهری مثل اشتغال، فقر شهری، سرپناه، جمع‌آوری و دفع زباله، آب و فاضلاب، حمل و نقل عمومی و ... حضور مدنی در فرایند توسعه و جز آن را نمی‌توان بدون حکمروایی خوب سامان بخشید (Rakodi, 2003). حکمروایی شهری فرایندی چند جانبه میان کنشگران رسمی اداره شهر از یک طرف و نیز فعالان عرصه مدنی به عنوان کنشگران غیررسمی است که تعاملات چندوجهی آن‌ها می‌تواند به سازگاری منافع گوناگون در بین کنشگران منجر شود. آنچه در این مفهوم باز نمود دارد، وارد شدن جامعه مدنی و نیز بخش خصوصی به فرایند برنامه‌ریزی و اداره امور شهری است. منشأ قدرت و مشروعیت در حکمروایی خوب عمدتاً از طریق ویژگی‌های آن تعریف می‌شود و رویکردی مشارکتی و فراگیر است که حضور همه گروه‌ها را در فرایند تصمیم‌سازی درخواست می‌کند. از نظر هاروی یکی از معروف‌ترین کمک‌ها برای شناخت مدیریت شهری این است که تغییر در عملکرد عرصه مدیریتی را توضیح دهد (Martí-Costa & Tomàs, 2017). حکمروایی در مقایسه با شیوه‌ها و فرآیندهای سنتی تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری حکومتی که عموماً بالا به پایین بوده و به صورت

فرآیندهایی غیرمشارکتی و بدون دخالت بازیگران، گروه‌ها، افراد و ذی‌نفعان غیرحکومتی انجام می‌پذیرد، به عنوان فرایند تصمیم‌گیری مشارکتی تعریف می‌شود که در آن ذی‌نفعان چندگانه اعم از ذی‌نفعان حکومتی و غیرحکومتی مجموعه خواسته‌ها، نیازها و راه‌حل‌های خود را در فرایند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری بیان می‌دارند. با این نگاه، حکمروایی عموماً فرآیندی پایین به بالاست که مبتنی بر اتفاق نظر ذی‌نفعان چندگانه بود و در محتوای روابط و تعاملات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه صورت می‌گیرد (Marissing et al, 2006). جوهره حکمروایی وجود روابط متعامل بین و درون حکومت و نیروهای غیرحکومتی است. حکمروایی به معنی اقدام مشترک و بنابراین وجود اهداف مشترک، چهارچوب‌های ارزشی و قواعد مشترک، تعامل پیوسته و خواست برای دستیابی به منفعت جمعی است که از طریق انجام اقدام‌های انفرادی قابل حصول نیست. حکمروایی به روابط بین دولت و جامعه‌ی مدنی، حاکمان و حکومت‌شوندگان، مدیریت و حکومت مربوط است (Mortazavi, 2014). مفهوم حکمروایی بر این اصل بنیادی استوار است که دولت‌ها به جای آن که به تنهایی مسئولیت کامل اداره جامعه را در تمام سطوح آن بر عهده گیرند و به تعبیر دیگر، حکومت کنند، باید در کنار شهروندان، بخش خصوصی و مردمی، به عنوان یکی از نهادها یا عوامل مسئول اداره جامعه محسوب شوند. با این تعبیر، دولت نقش تسهیل‌کننده و زمینه ساز توسعه جامعه را ایفا می‌کند. با ورود شهروندان یا به مفهوم سازمان یافته‌تر آن، جامعه مدنی، به عرصه تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، فرایند اداره شهر از یک نظام اقتدارگرا و آمرانه به فرایندی مردم‌سالار و مشارکتی تبدیل خواهد شد (Rahmani, 2019). از سوی دیگر باید متذکر شد، هدف از حکمروایی خوب نیرومند کردن نهادهای جامعه مدنی و تبدیل دولت به یک سیستم پاسخگو و دموکراتیک باز است که با سیاست‌های برون‌گرا بر رشد و توسعه اقتصاد محلی از طریق سرمایه‌گذاری درونی معطوف است (Polidano et al, 1998). حکمروایی شهری به جای اینکه نگران رفاه و خدمات شهروندان باشد به دنبال جذب سرمایه‌های متحرک می‌باشد و مؤید این مهم است که بسیاری از سیاست‌های بیرونی به وسیله مؤسسات خصوصی، تأمین مالی می‌شوند و از دامنه سنتی بخش عمومی فراتر می‌روند و این آن چیزی است که هاروی از آن به عنوان تغییر از حاکمیت به حکمرانی یاد می‌کند (Ebdali et al, ۲۰۲۰).

شاخص‌های حکمروایی شهری

به منظور سنجش حکمروایی شهری سازمان‌های بین‌المللی از جمله برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)، برنامه اسکان بشر

ملل متحد (UN-Habitat) و دیگر سازمان‌ها شاخص‌های مختلفی را معرفی می‌کنند که اغلب این شاخص‌ها دارای نکات اشتراک زیادی هستند. به طور مثال طرح ابتکاری حکمرایه شهری (TUGI) با همکاری برنامه توسعه ملل متحد به منظور معرفی و عمومی‌سازی مفهوم حکمرایه مطلوب شهری، یازده اصل حکمرایه مطلوب شهری را اتخاذ کردند که شامل: مشارکت، حاکمیت قانون، شفافیت، پاسخگوبودن، اجماع‌نظر، برابری، اثربخشی و کارایی، مسئولیت‌پذیری، بینش راهبردی، تفویض مسئولیت به سطوح پایین و امنیت بود. کمپین بین-المللی حکمرایه مطلوب شهری پیشنهاد می‌کند که حکمرایه مطلوب شهری با استفاده از اصولی همچون پایداری، تفویض مسئولیت به سطح پایین، برابری، کارایی، شفافیت، پاسخگویی، التزام مدنی و شهروندی و امنیت مشخص شود که این اصول وابسته به هم و پشتیبان یکدیگر می‌باشند (Stewart, 2006). حکمرایه شهری، مشارکت و شفافیت را به عنوان مؤلفه‌های اصلی اهداف خود معرفی می‌کند که سازمان‌دهی منعطفی بین ارتباطات متقابل و کنش‌های اجتماعی بخش خصوصی و مدیریت شهری است (McCann, 2017). از میان اسناد موجود در زمینه بررسی ابعاد حکمرایه شهری، سند انتشار یافته از سوی سازمان ملل را می‌توان جامع‌ترین بیانیه در این زمینه دانست. در این بیانیه ابعاد حکمرایه شهری بر ارزش‌های عام و جهان شمول استوار شده است، به نحوی که فارغ از تفاوت‌های سیاسی، فرهنگی و مکانی می‌توان آنها را معیارهای مطلوب حکمرایه شهری دانست. در مورد شرایط خاص ایران، معیار تمرکززدایی را نیز باید به معیارهای یاد شده افزود، زیرا در نظام‌های متمرکز، یکی از پیش‌شرط‌های تحقق حکمرایه شهری، تمرکززدایی از نظام تصمیم‌گیری است (Marissing, 2006). بدین ترتیب معیارهای حکمرایه خوب شهری در شهرهای ایران را به شرح زیر می‌توان معرفی کرد: شفافیت، عدالت، قانون‌مندی، پاسخ‌گویی، کارایی و اثربخشی، مشارکت، مسئولیت‌پذیری، اجماع‌پذیری، دیدگاه راهبردی، تمرکز زدایی

کارآفرینی شهری

امروزه کارآفرینی با محوریت شهری یک پدیده نوظهور است (Pablo & Boyd, 2016). جهانی‌سازی اقتصادی و پس از آن تشدید رقابت بین شهرها از یکسو و نیاز به زیرساخت‌های سرمایه‌ای برای یک جمعیت رو به رشد از سوی دیگر، علاوه بر بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی، مجبور به ایجاد بهره‌گیری از مزیت‌های رقابتی می‌باشند تا جریان جهانی شدن و منافع حاصل از آن را به سمت خود هدایت نمایند. این تغییرات شکل جدیدی از ارتباطات را موجب شده و شهرها را به سکوی

فعالیت‌های اقتصادی، خلاقیت و بهره‌وری در شبکه کسب-وکارهای جهانی تبدیل کرده است (Jenkins & Wilkinson, 2002). شهر به عنوان محل کارآفرینی؛ کارآفرینی فزاینده بین ساکنین شهری، تغییری از بخش عمومی به بخش خصوصی و تغییری در سیاست‌ها و اداره شهری از مدیریت خدمات عمومی تا ترویج رقابت‌پذیری اقتصادی را در پی دارد (Wu, 2002). با اتخاذ رویکرد کارآفرینی فرایندهای شهری به یکدیگر رابطه متقابل دارند؛ به عبارتی از یکسو گردش سرمایه و انباشت تحت نظام سرمایه‌داری، فرایندهای شهری را شکل می‌بخشد و از سوی دیگر، فرایندهای شهری نیز متقابلاً شرایط گردش سرمایه را در مکان و زمان شکل می‌دهند (Edizel, 2013). رویکرد کارآفرینی شهری به نظر می‌رسد نشان دهنده یک تغییر است که دولت‌های محلی از فعالیت‌های سنتی مرتبط با تأمین خدمات رفاهی و خدمات محلی، به سمت اتخاذ یک رویکرد تسهیل‌گر و نظارتی به توسعه اقتصادی محلی، حرکت می‌کند، که از خدمات رفاهی و خدمات محلی، به سمت اتخاذ ریسک-پذیری، نوآوری، جستجوی پیشرفت و انگیزه سوددهی تعیین می‌شود. رویکرد کارآفرینی شهری همچنین یک استعاره برای شهرهایی است که مقامات محلی و نخبگان شهری در سیاست‌های شهری شرکت می‌کنند تا به فضاهای تولید و مصرف برسند (Madureira & Baeten, 2016). ظهور مجدد کارآفرینی و انتقال از اقتصاد بازار محور به اقتصاد کارآفرین محور در کنار گسترش جهانی‌سازی سرعت بیشتری گرفته است و به تدوین سیاست‌های جدید توسعه کارآفرینی برای همه سطوح مدیریتی به ویژه مدیریت شهری منجر شده است (Ács, 2008). به این ترتیب با رقابتی شدن شهرها در راستای جذب سرمایه‌های آزاد، آن‌ها باید سیاست‌های بین‌المللی محور و مبتنی بر کارآفرینی را برای افزایش رقابت‌پذیری اتخاذ می‌کردند که این مسأله، منجر به اتخاذ رژیم جدیدی مبتنی بر حکمرایه شهری شد (Hubbard, 2001). پینتر ۱۹۹۸ لزوم کارآفرینی شهری را تغییر در سیاست و حکمرایه شهری می‌داند. به مفهوم فاصله گرفتن مدیریت شهری از تنها مدیریت خدمات عمومی و ارائه خدمات رفاهی محلی و نزدیک شدن به ارتقاء رقابت اقتصادی، بازاریابی مکان برای جذب سرمایه‌گذاری داخلی و حمایت از توسعه بنگاه‌های خصوصی؛ در واقع کارآفرینی شهری را به عنوان همکاری گروه‌های مختلف المنافع در هر دو بخش دولتی و خصوصی برای افزایش رقابت منطقه‌ای شهری، تعریف می‌کند (Painter, 1998). هاروی ۱۹۸۹ کارآفرینی شهری را متکی بر مشارکت بخش خصوصی و دولتی می‌داند که با به کارگیری قدرت‌های دولتی محلی برای

جذب اعتبارات خارجی، سرمایه‌گذاری‌های مستقیم، نقش نهادهای دولتی محلی، دست شرکت‌های خصوصی را در انجام فعالیت‌های سودآورانه باز می‌گذارند، این همکاری با بهبود شرایط یک منطقه‌ی جغرافیایی مشخص یعنی شهر به تغییرات اقتصادی و فرصت‌های شغلی نوظهور منجر می‌شود (Ebdali et al, 2020).

شاخص‌های کارآفرینی شهری

طراحی و برنامه‌ریزی برای رشد و گسترش کارآفرینی، بیش از هر چیز دیگر نیازمند سنجش وضعیت موجود و شناخت کاستی‌ها، مزیت‌ها و نقاط ضعف و قوت است. از سوی دیگر، سنجش

پتانسیل و وضعیت کارآفرینی در محیط کسب‌وکار یک منطقه جغرافیایی مشخص، به دلیل ماهیت پیچیده، مبهم و کیفی آن، کار بسیار دشواری است. بنابراین هیچ شاخصی، نمی‌تواند به طور کامل در برگیرنده همه خصوصیات کمی و کیفی زیست‌بوم کارآفرینی باشد (Entezari, 2021). با این وجود تاکنون شاخص‌ها و سنجش‌های متعددی در راستای بررسی و تخمین میزان و کیفیت محیط کارآفرینی ایجاد شده که در جدول ۱ به معرفی تعدادی از آنها که اهمیت بیشتر و حیطه سنجش وسیع‌تری داشته‌اند، پرداخته می‌شود.

جدول ۱- بررسی انواع مدل‌ها و شاخص‌های سنجش کارآفرینی

مدل‌های سنجش کارآفرینی	شاخص‌های سنجش کارآفرینی
چارچوب شناسایی و اندازه‌گیری کارآفرینی (OECD/EUROSTAT)	- عوامل تأثیرگذار - عملکرد کارآفرینی - اثرات
شاخص کارآفرینی جهانی (GEI)	_ گرایش کارآفرینانه _ توانایی کارآفرینانه _ اشتیاق کارآفرینانه
دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM)	- گرایش و ادراکات کارآفرینانه - ارزش‌های اجتماعی کارآفرینانه - فعالیت‌های کارآفرینانه - اشتیاق رشد کارآفرینانه - اکوسیستم کارآفرینانه
مدل سنجش کارآفرینی ارنست و یانگ (EY)	- منابع مالی - فرهنگ کارآفرینی - مالیات و مقررات - آموزش و پرورش - حمایت‌های هماهنگ

منبع: مطالعات نویسنندگان، ۱۳۹۹.

(اکوسیستم) کارآفرینانه وجود دارد. اکوسیستم کارآفرینانه نشان‌دهنده ترکیب شرایط زمینه‌ای یا محیطی است که به فعالیت‌های کارآفرینانه شکل داده و موجب وقوع آن‌ها می‌شود. از دیدگاه دیده‌بان کارآفرینی جهانی ایران GEM (۲۰۱۸) شرایط/چارچوب اکوسیستم کارآفرینانه شامل ۱۲ شاخص زیر است: دسترسی به تأمین مالی کارآفرینانه؛ در دسترس بودن منابع مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط. سیاست‌های دولت، حمایتی و ارتباطی؛ میزان حمایت سیاست‌های دولت از کارآفرینی به عنوان مسأله‌ای اقتصادی. سیاست‌های دولت، مالیات (عوارض) و دیوانسالاری؛ میزان حمایت سیاست‌های دولت از کارآفرینی با متعادل یا مشوقانه بودن قوانین و مالیات‌ها. برنامه‌های کارآفرینی دولت؛ وجود و کیفیت برنامه‌هایی در تمام سطوح دولتی که مستقیماً به شرکت‌های کوچک و متوسط

گزارش دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM)، جامع‌ترین گزارش جهانی در حوزه کارآفرینی است که مراحل مختلف فرآیند کسب‌وکار و ویژگی‌ها و انگیزه‌های کارآفرینان را بررسی می‌نماید. دیده‌بان جهانی کارآفرینی یک منبع قابل اعتماد در زمینه کارآفرینی برای سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل متحد، مجمع جهانی اقتصاد، بانک جهانی و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) است (Bzhalava et al, 2017).

چارچوب مفهومی (GEM) ویژگی‌های چند بعدی کارآفرینی را به تصویر می‌کشد که بر ۳ شاخص: گرایش‌ها، فعالیت‌ها و اشتیاق به توسعه کسب‌وکار استوار است. این چارچوب، رفتار مسئولانه فعال، نوآورانه و خطرپذیر افراد در تعامل همیشگی با محیط را نیز مشخص می‌نماید که در کنار شاخص‌های مذکور، مفهوم دیگری به نام کیفیت درک شده از زیست‌بوم

کمک می‌کنند. آموزش کارآفرینی در دوران مدرسه: میزان آموزش ایجاد یا مدیریت کسب و کارهای کوچک و متوسط در دوران مدرسه اعم از ابتدایی و دبیرستان. آموزش کارآفرینی بعد از دوران مدرسه: میزان آموزش ایجاد یا مدیریت کسب و کارهای کوچک و متوسط در دانشگاه و مدارس کسب و کار. انتقال تحقیق و توسعه: میزان تحقیق و توسعه‌ای که به فرصت‌های تجاری منتهی شده و در دسترس کسب و کارها قرار می‌گیرد. زیرساخت‌های قانونی و تجاری: وجود قانون حقوق مالکیت، خدمات تجاری، حسابداری، ارزیابی و قانونی، نهادهایی که از شرکت‌ها حمایت کرده یا آن‌ها را ارتقا می‌دهند. پویایی‌های بازار داخلی: سطح تغییر سال به سال بازار. توان بازار داخلی یا مقررات ورود: میزان آزادی شرکت‌های جدید در ورود به بازارهای موجود. زیرساخت‌های فیزیکی: آسانی دسترسی به منابع فیزیکی مانند ارتباطات، آب و برق، حمل و نقل، زمین و فضا در ازای مبلغ متناسب برای کسب و کارهای کوچک و متوسط. هنجارهای اجتماعی و فرهنگی: میزانی که هنجارهای اجتماعی و فرهنگی فعالیت‌های کسب و کار، که می‌تواند درآمد و ثروت فردی را افزایش دهند، تشویق می‌کند (Zahir Al-Dini & Hassanzadeh, 2021)

پیشینه پژوهش

در سال ۱۹۸۵، اجلاسی در شهر اورلن فرانسه برگزار شد که در آن اقشار مختلف دانشگاهی، صاحبان کسب و کار و خطامشی گذاران هفت کشور برتر سرمایه‌داری شرکت داشتند. نتایج این اجلاس که همگان در رابطه با آن اتفاق نظر داشتند عبارت بود از اینکه مقامات رسمی شهرها باید توجه ویژه‌ای به نوآوری و کارآفرینی مبذول داشته و از طریق درآمدهای حاصل از چنین فعالیت‌هایی، آینده‌ای بهتر را برای شهروندان به ارمغان بیاورند (Rizvandi et al, 2020). دیوید هاروی (۱۹۸۹) در مقاله‌ای تحت عنوان «از مدیریت‌گرایی به کارآفرینی: تحول در حکمرانی شهری در سرمایه‌دار متأخر»، معتقد است تغییر از مدیریت‌گرایی به کارآفرین محوری، ریشه در سرمایه‌داری غربی دارد. وی معتقد است: ترسیم شهر کارآفرین سه عامل اصلی را در بر می‌گیرد؛ اول آنکه به نقش سیاست‌های دولت محلی در توسعه اقتصادی توجه شده است؛ به گونه‌ای که فهم تفاوت‌های فضایی و جغرافیایی در هنگام تدوین سیاست‌های توسعه کارآفرینی شهری به احتمال زیاد تأثیر قابل توجهی در خلق کسب و کارهای جدید و تقویت کسب و کارهای موجود شهری ایفا می‌کند. دوم؛ بر ورود بازیگران خصوصی و راه‌های جدید سازماندهی اداره عمومی تأکید شده است و در نهایت؛ جهانی شدن اقتصاد، معمولاً متمایل به افزایش شهر کارآفرین دارد (Harvey, ۱۹۸۹). وارد (۲۰۰۳) در مقاله‌ای تحت عنوان «شهرسازی کارآفرینانه، تجدید ساختار تمدن و دولت در منچستر شرقی جدید»؛ معتقد است که مشارکت بخش دولتی و خصوصی منجر

به تقویت اقتصاد محلی می‌شود. وی بیان می‌کند که سیاست‌ها و رویه‌های مشارکت بخش خصوصی و دولتی تا آنجا کارآفرینانه هست که در طراحی و ارائه نیز خلاقانه و نوآورانه باشند و تأکید و توجه از قلمرو موارد مرتبط، مسکن، آموزش و سیاست‌های اجتماعی در نصب و راه‌اندازی شهر کارآفرین، به سوی تمرکز بر مکان و به ویژه پروژه‌های شهری و شهروندی تغییر کرده است (Ward, 2003). بنیاد کافمن (۲۰۰۸) در تحقیقی تحت عنوان «کارآفرینی و موفقیت شهری: به سوی اجماع سیاست»، معتقد است که توسعه اقتصادی محلی با محوریت کارآفرینی، یک پدیده کاملاً متفاوت است. به زعم وی ظهور و افزایش شهرهای مصرفی احتمالاً به میزان بیشتری ما را به تفکر درباره سیاست‌های حامی کارآفرینی محلی هدایت می‌کند و سیاست‌های محلی نیز باید تصمیم افراد مبنی بر تشخیص زمان شروع کسب و کارشان و مکان‌گزینی مناسب را پشتیبانی کنند و عموماً تأثیر سیاست‌ها و برنامه‌های موافق کارآفرینی در سطح محلی از سطح ملی بالاتر خواهد بود. سیاست‌گذاران در سطح محلی به طور فزاینده‌ای می‌دانند که کارآفرینی کلید ساخت و پایداری رشد اقتصاد شهری است. این مقاله به تأثیرات سیاست‌های مختلف محلی با هدف تقویت و رشد مبتنی بر کارآفرینی شهری می‌پردازد (Ács et al, 2011). مادوریرا (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «برنامه‌ریزی کالبدی در حکمروایی شهری کارآفرینانه»، روش‌های کارآفرینانه در سیاست‌های شهری را به مثابه چرخش از مفهوم حاکمیت به مفهوم حکمروایی در نظر گرفته است. طبق نتایج این تحقیق، حکمروایی به عنوان شبکه‌های درون سازمانی در نظر گرفته می‌شود که گستره وسیعی از بازیگران حوزه‌های خصوصی، عمومی، غیرانتفاعی برای مشارکت در اجرا و توسعه پروژه‌ها فراهم می‌آیند. چرخش از مفهوم دولت به مفهوم حکمروایی به وسیله پژوهش‌گران به منزله افزایش تمرکززدایی دولت و اداره عمومی و در نتیجه یک چرخش ایدئولوژیک یا فرصت‌طلبانه از سیاست‌گذاری به سوی نئولیبرالیسم تلقی شده و تغییر و چرخش در مدل‌های حکمروایی شهری قویاً از دو واژه تمرکززدایی و پراکنده‌سازی می‌باشد (Madureira, 2014). رابینسون (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «توسعه دوره‌های تجاری که تأثیرگذار بر کارآفرینی شهری و توسعه اقتصادی»، سه سیاست را عامل اثربخشی طرح‌های توسعه اقتصادی شهری می‌داند: در وهله اول؛ افزایش توسعه کسب و کارهای درون شهری برای رسیدن به موقعیتی در اهداف ملی. سپس، ارائه نکات اضافی برای برنامه‌هایی که به طور خاص آغازگر توسعه اقتصادی‌اند و ایجاد کننده مؤسسات اجتماعی در جوامع درمانده و تحت فشار هستند و در نهایت ارائه حمایت‌های مالی و کمک‌های فنی مستقیم به کارآفرینانی که در جوامع هدف کار و زندگی می‌کنند (Robinson, 2014). کوهن و مونز (۲۰۱۵) در مقاله‌ای تحت عنوان «به سمت تئوری کارآفرینی شهری مبتنی بر هدف»، کارآفرینی شهری را چالشی بین بازار و تفکرات افراد به منظور تعامل با آنان جهت رسیدن به نتایج نوآورانه بیان می‌کند و اینکه

از اقداماتی است که مدیریت شهری می‌تواند آنها را به منصفه ظهور برساند که دسترسی و ایجاد شبکه‌های اجتماعی می‌تواند بسترساز این حرکت باشند. همچنین به زعم آنان فراهم کردن دسترسی به منابع مالی و سایر منابع کارآفرینی همچون: نیروی انسانی ماهر، از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کارآفرینی در شهر هستند. بر اساس نتایج این تحقیق، بزرگ‌ترین نقش مدیریت شهری در آموزش شهروندان، فراهم کردن دسترسی به منابع مورد نیاز، کمک به ایجاد شبکه‌های اجتماعی و ارتباطی و تسهیل تعاملات محیطی است. سپس بر پایه این نتایج الگویی بر چگونگی تأثیرگذاری مدیریت شهری در گسترش و توسعه کارآفرینی ارائه کرده‌اند (Khajeh Yan & Rad, 2011) بررسی و مرور مطالعات انجام شده میزان اهمیت کارآفرینی شهری در رشد اقتصادی شهرها را نشان می‌دهد. گرچه به طور تعجب‌آوری تحقیقات اندکی تأثیر حکمریوایی خوب بر کارآفرینی شهری را بررسی و تعیین کرده‌اند، اما در این مطالعات، محققان مختلف به این نکته که، نیروهایی که منشاء رشد اقتصادی در شهرها هستند به طور قابل توجهی منشاء کارآفرینی دارند، تأکید ویژه‌ای داشته‌اند. محققان ادعان می‌دارند که؛ مدیریت شهرها در صورت داشتن شرایط لازم و با فراهم کردن بستر مناسب، در تربیت کارآفرینان مؤثرند که این مسئله به رشد و توسعه اقتصادی و همچنین رشد اشتغال منجر می‌شود، مقامات رسمی در شهرها باید توجه ویژه‌ای را به نوآوری و کارآفرینی مبذول داشته و از طریق درآمدهای حاصل از چنین فعالیت‌هایی، آینده‌ای بهتر را برای شهروندان نشان به ارمغان بیاورند.

مواد و روش تحقیق:

این پژوهش از نوع کاربردی، اکتشافی و آزمون فرضیه است. بر اساس نیاز پژوهش، فلسفه پژوهش مبتنی بر اثبات‌گرایی، رویکرد پژوهش به صورت قیاس استقرایی، روش تحلیل داده‌ها کمی، راهبرد پژوهش ترکیبی از پیمایش و پژوهش اسنادی و افق زمانی به صورت برش مقطعی است. اطلاعات با روش‌های مطالعه اسناد و مدارک و مصاحبه نیمه ساختار یافته جمع‌آوری شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از روش معادلات ساختاری و توسط نرم افزار smart PLS و آزمون همبستگی اسپیرمن انجام شده است. شاخص‌های تحقیق با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی تحقیقات گذشته، همچنین با گروه محدودی از خبرگان دانشگاهی، مسئولان حوزه شهری، کارآفرینان شهری و فعالان این حوزه در بخش خصوصی و دولتی شهر همدان مصاحبه شده است. ده شاخص حکمریوایی خوب شهری شامل شفافیت، عدالت‌محوری، قانونمندی، پاسخ‌گویی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت، کارایی و اثربخشی، اجماع‌پذیری، دیدگاه‌راهبردی، تمرکززدایی هستند و ده شاخص کارآفرینی شهری شامل دسترسی به تأمین مالی کارآفرینانه، پشتیبانی و سیاست‌های دولت محلی از

سرمایه‌گذاری‌ها و استراتژی‌های کارآفرینی شهری چگونه می‌توانند به کشف و بهره‌برداری از فرصت‌های شهری منجر شوند. نتایج این پژوهش کارآفرینی شهری را به عنوان اقدامی در جهت رفاه شهری در گستره‌ی دولتی و خصوصی و همکاری با مردم بیان می‌کند؛ که هدف آن ایجاد راه‌حل‌های مناسب برای حل مشکلات شهری بین بخش دولتی و خصوصی است. بر اساس نتایج این پژوهش کارآفرینی شهری در محله‌ها، مراکز شهرها قابلیت رخداد دارد و منجر به استفاده از فرصت‌های مردم برای ایجاد کارآفرینی اجتماعی، بارز شدن نقش عمومی، خصوصی و مشارکت شهروندان در ایجاد کارآفرینی شهری است. به زعم کوهن و مونز کارکردهای کارآفرینی شهری عبارتند از: حل مشکلات اجتماعی شهرها، توسعه سرمایه‌گذاری شهری، ایجاد کسب‌وکارهای جدید و نوپا در شهرها، تغییر با درگیر شدن بازیگران مدیریت شهری می‌باشد (Jolink & Niesten, 2015) در مقاله‌ای دیگر از مونز و کوهن (۲۰۱۶) تحت عنوان «ساخت یک شهر کارآفرین» به بررسی مدل هدایت‌گر برای کارآفرینی شهری می‌پردازند. بدین سان کارآفرینان شهری برای انجام فعالیت‌های کارآفرینانه نیاز به مدلی دارند که در این پژوهش به مدل P4 اشاره گردیده است. در این مقاله به تبیین شاخص‌های مهمی جهت کارآفرینی شهری از جمله منابع فرصت، مکان‌های نهایی، همکاری در توسعه سرمایه‌گذاری، جامعه مدنی و ... تأکید شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که چگونه کارآفرینی مبتنی بر مکان شهرها منجر به کارآفرینی شهری می‌گردد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که کارآفرینی شهری موجب توسعه همکاری بین نهادهای دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی به منظور سرمایه‌گذاری در شهرها می‌شود (Boyd, 2016).

امیرانتخابی، حسینی و میثمی (۱۳۹۹) در مقاله‌ای تحت عنوان «تحلیلی بر ارتباط حکمریوایی خوب و توسعه‌ی کارآفرینی شهری (مورد: شهر رشت)» به بررسی نقش مدیریت شهری با رویکرد حکمریوایی خوب شهری بر توسعه‌ی کارآفرینی شهری پرداخته‌اند. آنان به وسیله مدل معادلات ساختاری تأثیر شاخص‌های حکمریوایی خوب شهری را بر توسعه‌ی کارآفرینی شهری بررسی کردند. یافته‌های تحقیق آنان نشان می‌دهد که شاخص‌های حکمریوایی خوب شهری بر توسعه‌ی کارآفرینی شهری تأثیر مثبت و معناداری دارد و شاخص‌های مشارکت، پاسخ‌گویی، قانونمندی، شفافیت، جهت‌گیری توافقی، عدالت، مسئولیت‌پذیری و اثربخشی به ترتیب بیشترین تا کمترین تأثیر را بر توسعه‌ی کارآفرینی شهری رشت داشته است (AmirEntekhabi et al, 2021). خواجه‌ئیان و راد (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان «تدوین مدل هدایتگر مدیریت شهری برای توسعه کارآفرینی» به بررسی نقش مدیریت شهری در گسترش و توسعه کارآفرینی در میان شهروندان پرداخته‌اند. آنان عوامل تأثیرگذار در دو بخش محیطی و فردی را شناسایی کرده و ارتباطات مدیریت شهری با سه سطح شهروندان، دولت و محیط را بررسی کرده‌اند. به زعم آنان کمک به شناسایی فرصت‌های موجود و آموزش مهارت‌های کارآفرینی،

خصوصی و دولتی در شهر همدان که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. نرمال بودن متغیرهای تحقیق با آزمون کولموگروف-اسمیرنف مورد ارزیابی قرار گرفت. جدول ۲ به بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق می‌پردازد.

کارآفرینی، مالیات دولت محلی به کارآفرینی، برنامه‌های کارآفرینی دولت محلی، آموزش و تعلیم کارآفرینی، انتقال تحقیق و توسعه کارآفرینی، زیر ساخت‌های قانونی و تجاری، پویایی‌های بازار داخلی، زیرساخت فیزیکی، هنجارهای اجتماعی فرهنگی هستند. حجم نمونه شامل ۶۰ نفر از خبرگان دانشگاهی، مسئولان حوزه شهری، کارآفرینان شهری و فعالان این حوزه در بخش

جدول ۲- بررسی نرمال بودن متغیرها

متغیرها	Z آماره	سطح معناداری
حکمروایی مطلوب شهری	۰/۰۷۶	۰/۰۰۱
کارآفرینی شهری	۰/۱۰۳	۰/۱۸۴
شفافیت	۰/۱۱۳	۰/۰۰۱
عدالت	۰/۰۹۱	۰/۰۰۱
قانونمندی	۰/۰۹۷	۰/۰۰۱
پاسخ گویی	۰/۱۰۷	۰/۰۰۱
کارآیی و اثربخشی	۰/۱۰۸	۰/۰۰۱
مشارکت	۰/۰۷	۰/۰۰۱
مسئولیت پذیری	۰/۰۹۴	۰/۰۰۱
اجماع پذیری	۰/۰۹۹	۰/۰۰۱
دیدگاه راهبردی	۰/۱	۰/۰۰۱
تمرکز زدایی	۰/۱۱۱	۰/۰۰۱
دسترسی به تأمین مالی کارآفرینانه	۰/۱۳۷	۰/۰۰۷
پشتیبانی و سیاست های دولت محلی از کارآفرینی: حمایتی و اثربخش مربوط به کسب و کار	۰/۱۲۶	۰/۰۱۹
مالیات دولت محلی به کارآفرینی	۰/۱۴۷	۰/۰۰۳
برنامه های کارآفرینی دولت محلی	۰/۱۴۲	۰/۰۰۴
آموزش و تعلیم کارآفرینی	۰/۱۴۹	۰/۰۰۲
انتقال تحقیق و توسعه کارآفرینی	۰/۱۳۲	۰/۰۱۱
زیرساخت های قانونی	۰/۱۱۴	۰/۰۵۲
پویایی های بازار داخلی	۰/۰۸۲	۰/۲
زیرساخت فیزیکی	۰/۱	۰/۲
هنجارهای اجتماعی فرهنگی	۰/۱۵۴	۰/۰۰۱

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹.

ضربدر دو شده اند تا از مقیاس ده و قابل مقایسه با وضعیت مطلوب باشند.

با توجه به جدول ۲ می‌توان نتیجه گرفت که سطوح معناداری شاخص‌های حکمروایی و کارآفرینی شهری، کمتر از ۰/۰۵ هستند و این گویای این مطلب است که این شاخص‌ها نرمال نمی‌باشند که برای بررسی آنها از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده می‌شود.

پایایی مدل اندازه‌گیری پژوهش براساس آزمون آلفای کرونباخ، آزمون پایایی ترکیبی و آزمون اسپیرمن مورد سنجش قرار می‌گیرد. در جدول ۳ پایایی مدل اندازه‌گیری مورد بررسی قرار گرفته است.

مبنای طیف لیکرت و از یک تا پنج بوده است لذا برای هم وزن کردن و مقایسه این داده‌ها، نمرات میانگین نقاط قوت و ضعف

جدول ۳- بررسی پایایی مدل اندازه گیری پژوهش

متغیر	شاخص	ضریب آلفای کرونباخ	همبستگی اسپیرمن	ضریب پایایی ترکیبی
کارآفرینی شهری	آموزش و تعلیم کارآفرینی	۰/۷۵۳	۰/۷۵۳	۰/۸۹۰
	انتقال تحقیق و توسعه کارآفرینی	۰/۷۵۳	۰/۷۵۳	۰/۸۹۰
	برنامه های کارآفرینی دولت محلی	۰/۸۷۰	۰/۸۷۲	۰/۹۰۲
	دسترسی به تامین مالی کارآفرینانه	۰/۸۵۴	۰/۸۶۴	۰/۸۹۲
	زیرساخت فیزیکی	۰/۸۳۳	۰/۸۴۶	۰/۸۷۶
	زیرساخت های قانونی و تجاری	۰/۸۵۸	۰/۸۶۱	۰/۹۱۴
	مالیات دولتی محلی به کارآفرینی	۰/۷۸۳	۰/۷۸۸	۰/۸۵۳
	هنجارهای اجتماعی فرهنگی	۰/۷۱۸	۰/۷۴۴	۰/۷۱۱
	پشتیبانی و سیاست های دولت	۰/۸۷۶	۰/۸۸۸	۰/۹۱۷
	پویایی های بازار داخلی	۰/۷۳۳	۰/۷۰۲	۰/۷۴۱
	کارآفرینی شهری	۰/۸۱۹	۰/۸۲۴	۰/۸۷۰
	حکمروایی شهری	۰/۹۸۱	۰/۹۸۵	۰/۹۸۳
	اجماع پذیری	۰/۹۳۶	۰/۹۳۶	۰/۹۵۹
	تمرکززدایی	۰/۷۹۸	۰/۸۳۸	۰/۸۷۲
حکمروایی مطلوب شهری	دیدگاه راهبردی	۰/۷۵۲	۰/۷۵۵	۰/۸۴۴
	شفافیت	۰/۷۸۰	۰/۸۷۳	۰/۸۵۱
	عدالت	۰/۸۶۴	۰/۸۶۷	۰/۹۰۲
	قانونمندی	۰/۷۴۸	۰/۷۶۹	۰/۸۵۸
	مسئولیت پذیری	۰/۸۵۲	۰/۸۶۶	۰/۹۰۱
	مشارکت	۰/۸۷۰	۰/۸۸۶	۰/۹۰۷
	پاسخ گویی	۰/۷۶۹	۰/۸۳۵	۰/۸۴۸
کارایی و اثربخشی	۰/۹۶۶	۰/۹۷۰	۰/۹۷۰	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹.

تأیید قرار می‌گیرد، زیرا این مقادیر همگی بیشتر از ۰/۵ هستند. کیفیت مدل اندازه‌گیری با استفاده از آزمون روایی متقاطع شاخص اشتراکی به بررسی کیفیت اندازه‌گیری شاخص‌ها براساس سوالات آن‌ها پرداخته است. در جدول ۴ کیفیت مدل اندازه‌گیری پژوهش برای شاخص‌ها آورده شده است: مقادیر هر متغیر با سه مقدار ۰/۰۲ (کیفیت مدل اندازه‌گیری ضعیف)، ۰/۱۵ (کیفیت مدل اندازه‌گیری متوسط) و ۰/۳۵ (کیفیت مدل اندازه‌گیری قوی) مورد ارزیابی قرار گرفتند و مشخص شد که کیفیت مدل اندازه‌گیری پرسشنامه‌های حکمروایی مطلوب شهری و کارآفرینی شهری به ترتیب قوی و بسیار قوی می‌باشند.

براساس جدول ۳ می‌توان نتیجه گرفت که ضرایب آلفای کرونباخ برای تمامی شاخص‌های پژوهش بیشتر از ۰/۷ بوده و بنابراین همبستگی بین سوالات شاخص‌ها در خارج از مدل اندازه‌گیری مورد تأیید قرار می‌گیرند و شاخص‌ها در خارج از مدل اندازه‌گیری دارای همسانی درونی هستند. همبستگی اسپیرمن به بررسی همبستگی بین سوالات هر شاخص می‌پردازد و از آنجا که پایایی ترکیبی برای تمام شاخص‌ها بیشتر از ۰/۷ است، لذا بین سوالات هر شاخص در داخل مدل اندازه‌گیری نیز همبستگی وجود دارد.

از آنجا که در پایایی اشتراکی به این موضوع پرداخته می‌شود که هر سوال به تنهایی از یک مدل به مدل دیگر چقدر تعمیم پذیری دارد، بنابراین پایایی اشتراکی برای هر دو متغیر مورد

جدول ۴- کیفیت مدل اندازه‌گیری پژوهش

نتیجه	کیفیت مدل	شاخص
قوی	۰/۲۴۵	کارآفرینی شهری
بسیار قوی	۰/۴۶۷	حکمروایی مطلوب شهری

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹.

محدوده مورد مطالعه:

همدان یکی از کلانشهرهای ایران در منطقه غربی و کوهستانی ایران و مرکز شهرستان و استان همدان است. همدان قدیمی‌ترین شهر ایران و به عنوان یکی از کهن‌ترین شهرهای جهان از قدمت چند هزار ساله‌ای برخوردار است. این شهر در دامنه کوه الوند و در ارتفاع ۱۷۴۱ متری از سطح دریا واقع شده است و از شهرهای سردسیر ایران با آب و هوای سرد و کوهستانی به شمار می‌آید. شهر همدان در ناحیه میانی استان و در گستره‌ای به مساحت ۴۰۸۴ کیلومترمربع معادل ۲۱ درصد از مساحت استان را تشکیل می‌دهد. این شهر در محدوده مدار ۴۸ درجه و ۳۵ دقیقه طول شرقی و ۳۴ درجه و ۵۲ دقیقه عرض شمالی از نصف‌النهار گرینویچ واقع شده است. در سال ۱۳۸۵ مجلس شورای اسلامی در مصوبه‌ای همدان را پایتخت تاریخ و تمدن ایران اعلام کرد، از لحاظ جمعیت سیزدهمین شهر پرجمعیت ایران به شمار می‌آید و در مرداد سال ۱۳۸۸ به عنوان یکی از کلانشهرهای ایران معرفی شد (Rahimiun, 2017). جمعیت همدان بر اساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ معادل ۵۵۴۴۰۶ نفر است که در ۴ منطقه، ۱۲ ناحیه و ۷۵ محله شهری سکونت دارند. مدیریت شهری در همدان تاکنون به صورت مستقیم نقش روشنی در عرصه توسعه اقتصاد محلی و نیز توسعه کارآفرینی شهری نداشته است اما می‌تواند نقش مهمی در رشد اقتصاد شهری و تأمین محیط مطلوب کسب‌وکار بر عهده بگیرد. با این حال اخیراً با ایجاد فرهنگسرای کسب‌وکار ولایت توانسته است تا حدودی در این جهت گام بردارد که نشان دهنده آن است که مدیریت شهری همدان می‌تواند نقش مهمی در توسعه کارآفرینی شهری ایفا نماید.

بحث و ارائه یافته‌ها:

آزمون فرضیه اول تحقیق: میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری در شهر همدان بالا است. برای بررسی فرضیه اول پژوهش و نیز ارتباط بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری و شاخص‌های آن از آزمون همبستگی اسپیرمن^۳ استفاده شده است. علت استفاده از آزمون مذکور آن است که توزیع متغیرهای پژوهش در هر ارتباط دو به دویی نرمال نمی‌باشد. لذا در جدول ۵ ضرایب همبستگی و سطوح معناداری روابط بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری آورده شده است. جدول فوق گویای این مطلب است که سطوح معناداری تمامی روابط کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند، لذا با سطح

اطمینان ۹۵٪ بین تمامی متغیرها ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از تحلیل همبستگی اسپیرمن بیان کننده این موضوع است که میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی و کارآفرینی شهری ۰/۸۳ است. بنابراین همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی و کارآفرینی شهری در شهر همدان مثبت و معنادار است. از طرفی، علامت مثبت ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که هر چقدر حکمروایی مطلوب شهری و شاخص‌های آن در همدان ارتقاء یابد، سطح کارآفرینی شهری و شاخص‌های آن نیز بیشتر خواهند شد. همچنین، می‌توان نتیجه گرفت که براساس مقادیر ضرایب همبستگی، کارآفرینی شهری بیشترین ارتباط را با شاخص کارآیی و اثربخشی و کمترین ارتباط را شاخص دیدگاه راهبردی دارد. بنابراین در کل می‌توان نتیجه گرفت که میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری در شهر همدان بالا است.

آزمون فرضیه دوم تحقیق: شاخص‌های حکمروایی شهری در توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیر زیادی دارد. جهت بررسی فرضیه دوم پژوهش از تحلیل معادلات ساختاری تحت نرم‌افزار smart PLS استفاده می‌گردد. جدول ۶ آزمون معناداری ضرایب تأثیر شاخص‌های حکمروایی شهری در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان را نشان می‌دهد.

براساس جدول ۶ می‌توان نتیجه گرفت که مقادیر t-value برای تمامی روابط فوق خارج از بازه ۲/۵۸ و -۲/۵۸ می‌باشند و لذا این روابط با سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار هستند. از طرفی، از ضرایب بتا می‌توان به این نتیجه دست یافت که حکمروایی مطلوب شهری به میزان ۷۸٪ بر کارآفرینی شهری تأثیرگذار است و می‌تواند آن را ارتقاء دهد. همچنین شاخص‌های تمرکززدایی، کارآیی و اثربخشی، قانونمندی، مشارکت، شفافیت، پاسخگویی، عدالت، مسئولیت‌پذیری، دیدگاه راهبردی و اجماع-پذیری، به ترتیب به میزان ۸۱٪، ۸۰٪، ۷۸٪، ۷۷٪، ۷۶٪، ۷۵٪، ۷۵٪، ۷۵٪، ۷۴٪، ۷۳٪، ۶۹٪ بر کارآفرینی شهری تأثیرگذار هستند. بنابراین در کل می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌های حکمروایی شهری در توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیر زیادی دارند.

نتایج حاصل از مدلسازی معادلات ساختاری نشان می‌دهد که بین شاخص تمرکززدایی و توسعه کارآفرینی شهری رابطه‌ی معناداری وجود دارد و شاخص تمرکززدایی ۸۱٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. در کشور ما به دلیل نبود الگوی حکمروایی خوب شهری، اکثر برنامه‌های شهری از بالا به پایین انجام می‌شود و این امر باعث شده است تا برنامه‌ها و طرح‌ها پیامدهای مطلوبی نداشته باشند. حکمروایی موضوعی

^۳ One-Sample T-Test

کرد. استفاده از تکنولوژی‌های به روز در اداره شهر نیز می‌تواند به چابک‌سازی و نهایتاً تسریع انجام امور کمک نماید. شاخص کارآیی و اثربخشی ۸۰٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. حکمریوایی خوب شهری باید از توانایی و ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های مختلف شهر جهت اشتغال استفاده کند. حکمریوایی خوب شهری باید که بستر و فضای اشتغال و توسعه‌ی فضای کسب و کار را در شهر فراهم کند، تا منجر به درآمدزایی و ایجاد اشتغال برای شهروندان شود. تقویت کسب و کارهای خانگی، تقویت خود اشتغالی و ایجاد مراکز رشد شهری به عنوان ساختاری برای حمایت از کسب و کارهای نو پا در عرصه زندگی شهری می‌تواند از نمادهای عینیت بخشی به کارآفرینی شهری باشد.

است که بر نحوه تعامل دولت‌ها و سایر سازمان‌های اجتماعی با یکدیگر، نحوه ارتباط با شهروندان و نحوه اتخاذ تصمیمات در جهانی پیچیده تمرکز داشته و فرایندی است که از طریق جوامع و سازمان‌ها تصمیمات خود را ایجاد و به وسیله آن مشخص می‌کنند که چه کسی در این فرایند درگیر و چگونه وظیفه خود را به انجام برسانند. حکمریوایی شهری با ارائه برنامه‌ای یکپارچه و منسجم راه را برای شکوفایی هر چه بیشتر شهر فراهم می‌کند. حکمریوایی شهری باید به گونه‌ای کوچک‌سازی شود که بتواند با چابکی و سرعت عمل هر چه بیشتر امورات شهری را به بهترین نحو ممکن انجام دهد در این راستا می‌توان وظایف مدیریت شهری را در حد نظارت کاهش داده و سایر امور اجرایی و عملیاتی را به شرکت‌ها و واحدهای فعال درون شهری واگذار

جدول ۵- بررسی همبستگی بین شاخص های حکمریوایی مطلوب شهری با کارآفرینی شهری

متغیر	شاخص های آماری	حکمریوایی مطلوب شهری	کارآیی و اثربخشی	عدالت	قانونمندی	پاسخگویی	دیدگاه راهبردی	مشارکت	مسئولیت پذیری	اجماع پذیری	شفافیت	تمرکززدایی
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
کارآفرینی شهری	ضریب همبستگی	۰/۸۳۲	۰/۸۵۷	۰/۷۷۵	۰/۸۲۴	۰/۸۰۵	۰/۷۲۹	۰/۷۵۶	۰/۷۵۲	۰/۷۸۷	۰/۷۷۶	۰/۷۶۵
دسترسی به تأمین مالی کارآفرینانه	ضریب همبستگی	۰/۷۲۴	۰/۷۲۵	۰/۶۵۸	۰/۷۱۸	۰/۶۸۷	۰/۶۰۴	۰/۶۳۳	۰/۶۳	۰/۶۸۹	۰/۶۶۲	۰/۷۱
پشتیبانی و سیاست های دولت محلی از کارآفرینی	ضریب همبستگی	۰/۷۵۸	۰/۷۹۳	۰/۷۲۵	۰/۷۷۵	۰/۷۵۴	۰/۶۷۵	۰/۷۰۶	۰/۷۱۸	۰/۷۱۵	۰/۶۵۵	۰/۶۵۴
مالیات دولت محلی به کارآفرینی	ضریب همبستگی	۰/۶۵۶	۰/۶۹۸	۰/۶۱۹	۰/۶۶۱	۰/۶۴۹	۰/۵۱۷	۰/۵۷۶	۰/۵۹۴	۰/۶۷	۰/۶۷۲	۰/۶۶۷
برنامه های کارآفرینی دولت محلی	ضریب همبستگی	۰/۶۹۴	۰/۶۹۹	۰/۶۶۷	۰/۷۱۷	۰/۶۷۹	۰/۶۴۵	۰/۶۶۵	۰/۶۱۹	۰/۶۶۴	۰/۵۶۹	۰/۵۹۸
آموزش و تعلیم کارآفرینی	ضریب همبستگی	۰/۷۰۱	۰/۷۴۶	۰/۶۳۶	۰/۶۶۹	۰/۶۸۷	۰/۵۶۷	۰/۶۱۲	۰/۶۱	۰/۶۴۹	۰/۷۱۸	۰/۶۴۴
انتقال تحقیق و توسعه کارآفرینی	ضریب همبستگی	۰/۷۲۴	۰/۶۹۲	۰/۶۸۷	۰/۷۲۲	۰/۷۰۶	۰/۶۲۸	۰/۶۵	۰/۶۳۷	۰/۶۷۵	۰/۶۴	۰/۶۵۴
زیرساخت های قانونی	ضریب همبستگی	۰/۷۶۶	۰/۷۹۹	۰/۷۳۷	۰/۷۵۱	۰/۷۵۶	۰/۶۶۶	۰/۷۱۵	۰/۷۱	۰/۷۱۷	۰/۷۱۸	۰/۷۲۲
پویایی های بازار داخلی	ضریب همبستگی	۰/۷۴۹	۰/۷۳۸	۰/۶۳۳	۰/۷۲۲	۰/۶۸۹	۰/۶۹۱	۰/۶۳۴	۰/۶۹۳	۰/۶۸۴	۰/۷۴۸	۰/۷۱۵
زیرساخت فیزیکی	ضریب همبستگی	۰/۵۷	۰/۶۱۵	۰/۴۸۴	۰/۵۲۶	۰/۴۹۱	۰/۵۰۱	۰/۴۹۶	۰/۵۱۲	۰/۵۱۴	۰/۵۹۱	۰/۵۶
هنجارهای اجتماعی فرهنگی	ضریب همبستگی	۰/۷۰۳	۰/۷۳	۰/۵۸۸	۰/۶۶۸	۰/۶۳	۰/۶۰۷	۰/۶۰۷	۰/۶۰۸	۰/۶۶	۰/۶۸۴	۰/۶۷۴

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۹.

جدول ۶- بررسی تأثیر شاخص‌های حکمروایی شهری در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان

روابط	ضریب مسیر (بتا)	انحراف معیار	t-آماره value	سطح معنی داری	نتیجه
تمرکززدایی کارآفرینی شهری	۰/۸۱۳	۰/۰۴۵	۱۸/۲۰۶	۰/۰۰۱	معنادار
کارایی و اثربخشی کارآفرینی شهری	۰/۷۹۷	۰/۰۴۷	۱۶/۷۸۵	۰/۰۰۱	معنادار
قانونمندی کارآفرینی شهری	۰/۷۸	۰/۰۵۹	۱۳/۳۰۹	۰/۰۰۱	معنادار
مشارکت کارآفرینی شهری	۰/۷۷۴	۰/۰۵۶	۱۳/۷۸۷	۰/۰۰۱	معنادار
شفافیت کارآفرینی شهری	۰/۷۶۲	۰/۰۵۹	۱۲/۹۶۶	۰/۰۰۱	معنادار
پاسخگویی کارآفرینی شهری	۰/۷۵۷	۰/۰۵۸	۱۳/۰۰۲	۰/۰۰۱	معنادار
عدالت کارآفرینی شهری	۰/۷۵۴	۰/۰۶۸	۱۱/۱۵۲	۰/۰۰۱	معنادار
مسئولیت پذیری کارآفرینی شهری	۰/۷۴۴	۰/۰۷۵	۹/۹۵۴	۰/۰۰۱	معنادار
دیدگاه راهبردی کارآفرینی شهری	۰/۷۳۵	۰/۰۷۴	۹/۹۸۱	۰/۰۰۱	معنادار
اجماع پذیری کارآفرینی شهری	۰/۶۹۴	۰/۰۶۸	۱۰/۲۶	۰/۰۰۱	معنادار
حکمروایی مطلوب شهری کارآفرینی شهری	۰/۷۸۱	۰/۰۶۳	۱۲/۳۵۴	۰/۰۰۱	معنادار

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹.

سازمان یافته شکل بگیرد، زمینه برای فعالیت کارآفرینان شهری و سرمایه‌گذاری‌های آنان فراهم می‌گردد.

شاخص شفافیت ۷۶٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. حکمروایی خوب شهری باید در عین حفظ پویایی و ساختار کارآفرینانه امکان استفاده از رانتهای اطلاعاتی و مالی و ترویج فسادهای اداری را به کمترین حد ممکن برساند. با توجه به اینکه بوروکراسی اداری به عنوان سمی مهلک در راستای کارآفرینی مطرح شده است لذا کاهش آن کمک به‌سزایی در تسریع رسیدگی به خواسته‌های کارآفرینان و نهایتاً افزایش دلگرمی آنان به ادامه فعالیت را فراهم می‌آورد.

پاسخ‌گویی یک امر حیاتی در حکمروایی خوب شهری است. نه تنها نهادهای دولتی بلکه بخش خصوصی و جامعه مدنی نیز باید نسبت به عموم مردم و همی افراد ذی‌نفع پاسخ‌گو باشند. هر کس باید نسبت به عملکردش در دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی پاسخ‌گو باشد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد شاخص پاسخ‌گویی ۷۵٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. بنابراین بین شاخص پاسخ‌گویی و توسعه کارآفرینی شهری رابطه مثبت و معناداری برقرار است. بنابراین مدیریت شهری باید نسبت به عملکرد و مسائل خود پاسخ‌گوتر باشد.

شاخص عدالت محوری ۷۵٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. منظور از عدالت، ایجاد فرصت‌های برابر برای همه شهروندان در زمینه ارتقای وضعیت شغلی است. استفاده عادلانه از منابع شهری موجود برای ارائه خدمات و تأمین نیازهای کارآفرینان شهری از سوی حکمروایی خوب شهری امکان‌پذیر باشد. حکمروایی شهری با حمایت از اقدامات

سومین شاخص تأثیرگذار از شاخص‌های حکمروایی شهری، قانونمندی است، شاخص قانونمندی ۷۸٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. منظور، مراعات چارچوب‌های قانونی در تصمیم‌گیری و دوربودن دست افراد ذی‌نفع و ذی‌نفع در تصمیم‌گیری‌ها است. باید تنظیم قوانین و سیاست‌های اجتماعی مبارزه با فقر شهری، ایجاد اشتغال و کارآفرینی؛ رسیدگی به آسیب‌های اجتماعی به عنوان وظایف ناشی از التزام به توسعه کارآفرینی شهری مورد توجه قرار گیرد.

مشارکت در اجتماع محلی عامل مهم و مؤثری در حکمروایی خوب شهری محسوب می‌شود که در کشور ما به علت وجود نظام برنامه‌ریزی متمرکز از بالا به پایین، همواره مشارکت اجتماعی در حاشیه و یا به شکل صوری به اجرا در می‌آید. در این پژوهش، شاخص مشارکت ۷۷٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. واگذاری بخشی از امور به مردم و توسعه‌ی مشارکت مردمی می‌تواند مؤثر در توسعه کارآفرینی شهری باشد. با توجه به مسئولیت حکمروایی شهری با مشارکت مردمی در فراهم کردن منابع و ایجاد انگیزه در شهروندان، می‌تواند به بسترسازی برای کارآفرینی شهری منجر شود. اهمیت این همکاری تا بدان حد است که پیشنهاد می‌شود بخش ویژه- ای برای جلب همکاری بخش خصوصی در مدیریت شهری تأسیس شود. همکاری مدیریت شهری و بخش خصوصی بر این بنیان استوار است که شهرداری متولی تدارک خدمات شهری و سایر خدماتی است که به موجب قانون موظف به ارائه آنهاست. بلکه می‌تواند با محول نمودن انجام برخی از وظایف به بخش خصوصی از بار تصدی خود کاسته و بر نظارت بیفزاید. بنابراین هر چقدر مدیریت شهری بر اساس الگوی مشارکت

کارآفرینان شهری در قالب اعطای عادلانه برخی از تسهیلات مالی کمک به شکل‌گیری بازار سرمایه و جذب سرمایه برای فعالیت‌های کارآفرینی خلاق یا فعالیت‌های اقتصادی مولد و اشتغال‌زا و کمک به شکل‌گیری صندوق‌های حمایتی تأثیرگذار باشد.

مسئولیت‌پذیری دلالت بر افزایش احساس مسئولیت مدیران شهری نسبت به خواسته‌های کارآفرینان دارد. شاخص مسئولیت‌پذیری ۷۴٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. مدیریت شهری باید در زمینه امور اقتصادی تنها نظاره‌گر تحولات نباشد بلکه مسئولیت در رشد اقتصاد شهری داشته باشد. باید ایفای وظیفه در عرصه اقتصاد شهری پذیرفته شود و تدارک فرصت‌های اشتغال و کارایی، جذب سرمایه-گذاران، نظارت بر قیمت‌ها و از آن مهم‌تر مشارکت در تهیه یا مدیریت تنظیم برنامه‌های اقتصادی منطقه‌ای و جذب سرمایه و منابع مالی بدین منظور جزو وظایف حکمریوایی خوب شهری محسوب شوند. مسئولیت مدیریت شهری در تأمین خدمات آموزشی، آموزش‌های غیر کلاسیک، از جمله مهارت آموزی برای ورود به بازار کار و نیز آشنا ساختن شهروندان به حقوق و آداب شهروندی و ارائه خدمات آموزشی و اطلاعاتی به نیروی کار شاغل یا جویای کار با هدف ارتقای کیفیت و قابلیت‌های نیروی کار شهری مورد توجه قرار گیرد. نظارت بر بازار زمین و مسکن، زمین شهری یکی از مهم‌ترین و غنی‌ترین پشته‌های توسعه شهری است. نظارت بر زمین و مسکن و قیمت آن از دیگر وظایف و مسئولیت‌هایی است که مدیریت شهری باید به انجام آن اهتمام ورزند. پذیرش مسئولیت سرچلگی در ارتباط میان شبکه نهادهای کارآفرین و متقاضیان خدمات کارآفرینی در حوزه‌های مشخص به دلیل دسترسی مستقیم نهادی به مردم در محدوده شهر باید توسط مدیریت شهری انجام شود.

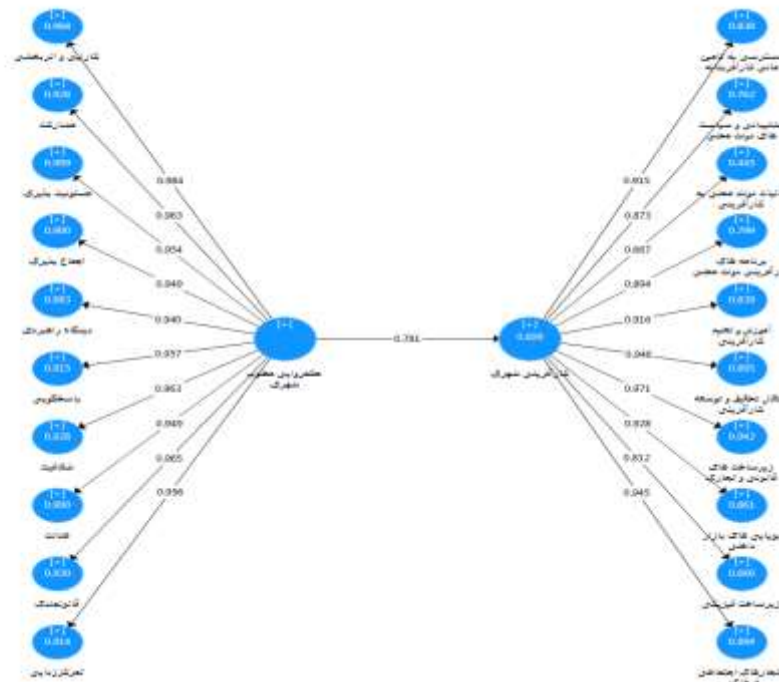
شاخص دیدگاه راهبردی ۷۳٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. برنامه‌ریزی راهبردی، از اهمیت زیادی برخوردار است. تفکیک برنامه‌ریزی راهبردی به صورت کوتاه، میان و بلند مدت در جهت توسعه کارآفرینی شهری باید از وظایف مدیریت شهری باشد. ایجاد نظام تبلیغات، خبررسانی و آموزش در مورد کارآفرینی و اشاعه فرهنگ کارآفرینی به

خصوص در میان کودکان، نوجوانان پیش از پایان تحصیلات متوسطه می‌تواند در توسعه کارآفرینی شهری تأثیرگذار باشند. نتایج نشان داد که شاخص اجماع‌پذیری ۶۹٪ بر توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیرگذار است. باید شبکه‌های مشارکتی دولت و بخش خصوصی و نهادهای مردمی ایجاد شود تا بتوانند به اجماع در فرایند سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری برسند. منظور از اجماع‌پذیری، تعدیل و ایجاد توافق میان منافع مختلف است. همکاری با سازمان‌های غیردولتی، مشارکت‌جویی و جلب همکاری‌های سازمان‌های غیردولتی و مردم نهاد، ایجاد و تقویت تشکلهای مردم نهاد توسط مدیریت شهری منجر به اجماع‌پذیری می‌شود.

در این بخش یک مدل نظری بر مبنای ارتباط بین شاخص‌های حکمریوایی و کارآفرینی شهری تهیه شد. شاخص‌های حکمریوایی در یک سمت مدل و شاخص‌های کارآفرینی در سمت دیگر مدل قرار گرفتند تا میزان تأثیرپذیری دو بعد مشخص شده و روابط آن تبیین شود. شکل ۱، مدل اندازه‌گیری و ساختاری تأثیرات حکمریوایی خوب شهری بر کارآفرینی شهری را نشان داده است. همانطور که در مدل مشخص است که روابط و نتایج حاصل از مدل معنادار بوده و قابلیت تعمیم به سطح کلان را دارا می‌باشد.

نتایج مدل اندازه‌گیری تحقیق، در شکل ۱ گزارش شده است که بر اساس آن، بار عاملی همه متغیرهای آشکار بیشتر از ۰/۴ و مطلوب است. همچنین آماره t برای تمامی متغیرها از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بزرگتر است که نشان دهنده تأیید اعتبار بیرونی مدل و حذف نشدن هیچ یک از متغیرهای تحقیق است و یک مدل نظری بر مبنای ارتباط بین شاخص‌های حکمریوایی و کارآفرینی شهری به دست آمده است. شاخص‌های حکمریوایی در یک سمت مدل و شاخص‌های کارآفرینی در سمت دیگر مدل قرار گرفتند تا میزان تأثیرپذیری دو بعد مشخص شده و روابط آن تبیین شود. بر اساس این مدل، میزان تأثیرات حکمریوایی بر کارآفرینی شهری برابر با ۷۸،۰ می‌باشد که نشان دهنده تأثیرگذاری ۷۸ درصدی حکمریوایی در توسعه کارآفرینی شهری می‌باشد. همچنین مقادیر بارهای عاملی نشان از تأثیرگذاری بالای شاخص‌ها و ابعاد در ایجاد روابط بین متغیرها دارد.

شکل ۱- مقدار t مدل ساختاری، تأثیرات شاخص‌های حکمروایی بر کارآفرینی شهری در شهر همدان - منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹.

۰/۳۳ (کیفیت پیش‌بینی متوسط) و ۰/۶۷ (کیفیت پیش‌بینی قوی) مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. این امر گویای این مطلب است که شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری روی هم رفته به میزان ۷۰٪ و به صورتی بسیار قوی کارآفرینی شهری را به عنوان متغیر درون‌زا و یا ملاک مورد پیش‌بینی قرار می‌دهند.

در مرحله نهایی، میزان برازندگی مدل مورد بررسی قرار گرفته است. در این بخش مشخص می‌شود که مدل حاصل از معادلات ساختاری تا چه میزان مدل مناسب و مطلوبی برای تبیین روابط و تأثیرات بین متغیرها است. شاخص R2 (ضریب تعیین) نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد. مقادیر آنها با سه مقدار ۰/۱۹ (کیفیت پیش‌بینی ضعیف)،

جدول ۷- قدرت پیش‌بینی و برازش کارآفرینی شهری

کارآفرینی شهری		متغیر ملاک	
نتیجه	CV Red	نتیجه	نتیجه
		f2	نتیجه
		نتیجه	تنظیم شده R2
		نتیجه	متغیرهای پیش‌بین
		نتیجه	شفافیت
		نتیجه	عدالت
		نتیجه	قانونمندی
		نتیجه	پاسخ‌گویی
		نتیجه	کارآیی و اثربخشی
		نتیجه	مشارکت
		نتیجه	مسئولیت‌پذیری
		نتیجه	اجماع‌پذیری
		نتیجه	دیدگاه راهبردی
		نتیجه	تمرکز زدایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

خصوصی، دولتی و جامعه مدنی سعی در افزایش مشارکت همه گروه‌ها و شهروندان در توسعه شهری دارد. بنابراین حکمریوایی شهری می‌تواند در بهبود فضای کسب‌وکار، گسترش کارآفرینی و رشد و توسعه اقتصاد شهری تأثیرگذار باشد. از طرف دیگر هم کارآفرینی شهری به عنوان یکی از منابع ایجاد اشتغال شناخته شده است و به عنوان موتور محرکه اقتصادی سبب افزایش رشد و توسعه اقتصاد شهری خواهد شد. توسعه کارآفرینی شهری زمینه‌سازی شرایط مساعد اقتصادی همچون اشتغال و خودکفایی مالی شهروندان را به همراه دارد و تبعات آن دارای آثار مثبت اجتماعی و فرهنگی شهروندی است.

حکمریوایی خوب شهری باید که بستر و فضای اشتغال و توسعه‌ی فضای کسب و کار را در شهر فراهم کند، تا منجر به درآمدزایی و ایجاد اشتغال برای شهروندان شود. تقویت کسب و کارهای خانگی، تقویت خود اشتغالی و ایجاد مراکز رشد شهری به عنوان ساختاری برای حمایت از کسب و کارهای نو پا در عرصه زندگی شهری می‌تواند از نمادهای عینیت بخشی به کارآفرینی شهری باشد. حکمریوایی خوب شهری باید در عین حفظ پویایی و ساختار کارآفرینانه امکان استفاده از رانتهای اطلاعاتی و مالی و ترویج فسادهای اداری را به کمترین حد ممکن برساند. با توجه به اینکه بوروکراسی اداری به عنوان سمی مهلک در راستای کارآفرینی مطرح شده است لذا کاهش آن کمک به سزایی در تسریع رسیدگی به خواسته‌های کارآفرینان و نهایتاً افزایش دلگرمی آنان به ادامه فعالیت را فراهم می‌آورد. واگذاری بخشی از امور به مردم و توسعه‌ی مشارکت مردمی می‌تواند مؤثر در توسعه کارآفرینی شهری باشد. با توجه به مسئولیت حکمریوایی شهری با مشارکت مردمی در فراهم کردن منابع و ایجاد انگیزه در شهروندان، می‌تواند به بسترسازی برای کارآفرینی شهری منجر شود. همچنین اقدامات کارآفرینانه در محیط شهری می‌تواند در بهبود عملکرد شهری مؤثر باشد. بسترسازی برای کارآفرینی در وجوه مختلف آن می‌تواند دارای اهمیت استراتژیک در نظام عملکرد مدیریت بخش عمومی و سازمان‌های دست اندرکار در حکمریوایی شهری باشد. بنابراین حکمریوایی شهری به عنوان عامل مؤثر در جهت توسعه کارآفرینی شهری تلقی می‌گردد.

در مقام مقایسه با تحقیقات پیشین، یافته‌های این تحقیق با تحقیقات؛ هاروی (۱۹۸۹)، وارد (۲۰۰۳)، بنیاد کافمن (۲۰۰۸)، مادوریرا (۲۰۱۳)، رابینسون (۲۰۱۴)، کوهن و مونز (۲۰۱۵) و مونز و کوهن (۲۰۱۶)؛ که در مطالعات خود نشان دادند که حکمریوایی خوب شهری منجر عملکرد بهتر و در نتیجه توسعه کارآفرینی شهری در شهرها می‌شود و توسعه اقتصادی محلی با محوریت کارآفرینی شهری امکان پذیر است، هم‌راستا می‌باشد.

با توجه به مقدار بالای این معیار، مناسب بودن برآزش تأیید می‌شود. شاخص $f2$ نشان‌دهنده سهم هر متغیر پیش‌بین در $R2$ تنظیم شده است و مقادیر آنها با سه مقدار $0/02$ (کیفیت پیش‌بینی ضعیف)، $0/15$ (کیفیت پیش‌بینی متوسط) و $0/35$ (کیفیت پیش‌بینی قوی) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. بنابراین از این شاخص می‌توان نتیجه گرفت که سهم سه متغیر تمرکززدایی، شفافیت و پاسخگویی به ترتیب در $R2$ تنظیم شده به بیشتر از سایر شاخص‌ها می‌باشد و در حد قوی می‌باشند. همچنین شاخص $CV Red$ که همان آزمون کیفیت مدل ساختاری است، برای متغیر درون‌زا آورده شده است و مقادیر آنها با سه مقدار $0/02$ (کیفیت مدل ساختاری ضعیف)، $0/15$ (کیفیت مدل ساختاری متوسط) و $0/35$ (کیفیت مدل ساختاری قوی) مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. لذا مشخص شد که برای متغیر کارآفرینی شهری به میزان 36% می‌باشد و این شاخص نشان می‌دهد که کیفیت مدل ساختاری در این مدل به صورتی بسیار قوی ارزیابی شده است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها:

به منظور تحقق توسعه شهری، عوامل زیادی از جمله مدیریت شهری؛ سازمان‌های شهری، نظام اداری، بودجه و امکانات و میزان جذب سرمایه‌های پولی و انسانی نقش ایفا می‌کنند. یکی از جنبه‌های مهم سرمایه انسانی جذب شده به شهرها، وجود کارآفرینان است که موتور محرکه توسعه شهری محسوب می‌شوند و با برخورداری از حمایت و بسترسازی مدیریت شهری، تأثیر غیرقابل انکاری در توسعه، شکوفایی و اشتغال‌زایی جامعه خواهند داشت. مدیریت شهری باید با تسهیل سازوکارهای لازم جهت تقویت فعالیت بخش خصوصی و فراهم‌سازی شرایط لازم برای فعالیت پیش‌تازان اقتصادی، به جای دخالت مستقیم در اقتصاد، بیشتر توجه و همت خود را به سمت سیاست‌گذاری و هدایت‌گری سوق دهد. در مطالعات اخیر به نقش مدیریت شهری در رشد اقتصاد شهرها توجه شده است. وجود شیوه‌های سنتی و متمرکز و ناکارآمد مدیریت شهری و همچنین عدم مشارکت با شهروندان و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی منجر به ایجاد مسائل زیادی از جمله افزایش بیکاری، فقر، آسیب‌های اجتماعی، گسترش سکونت‌گاه‌های غیررسمی، توزیع ناعادلانه خدمات، افت زیرساخت‌ها و سایر مشکلات اقتصادی و اجتماعی شده است. رهایی از این وضعیت بدون وجود مدیریت شهری کارآمد امکان‌پذیر نیست. رویکرد حکمریوایی مطلوب شهری به منظور اصلاح و بهبود مدیریت شهری به خصوص در کشورهای در حال توسعه با هدف کاهش مشکلات و معضلات شهری، پیشنهاد شده است. این رویکرد با افزایش تعامل بین سه بخش

‘Cross Validity Redundancy (CV Red)

- ایجاد سازمان کارآفرینی شهری در ساختار مدیریت شهری همدان

- سیاست‌های تمرکززدائی با رویکرد یکپارچه‌سازی و چابک- سازی ساختار مدیریت شهری همدان

- تدوین ضوابط، آیین‌نامه‌ها و قوانین کارآمد در مدیریت شهری جهت تسهیل فرایند کارآفرینی شهری

- ایجاد استقلال در منابع مالی و افزایش قدرت تصمیم‌گیری درباره نحوه استفاده از آن در جهت توسعه کارآفرینی شهری

- بسترسازی مدیریت شهری جهت افزایش مشارکت کارآفرینان شهری

- گسترش آزادی عمل فعالان اقتصادی و مداخله کمتر و تقویت نقش تسهیل‌گری در برابر نقش تصدی‌گری مدیریت شهری

- پیگیری چگونگی تحقق طرح‌های کارآفرینی شهری و ایجاد کسب‌وکار جدید توسط مدیریت شهری

- مشارکت مستمر با کارآفرینان شهری در مورد طرح‌ها و برنامه‌های توسعه اقتصادی شهر

- ایجاد و به روزرسانی مستمر نظام اطلاعات بازار کار با هماهنگی شبکه نهادهای کارآفرین

- کمک به شکل‌گیری بازار سرمایه و جذب سرمایه برای فعالیت‌های کارآفرینی خلاق یا فعالیت‌های اقتصادی مولد و اشتغال‌زا و کمک به شکل‌گیری صندوق‌های حمایتی

- توسعه ارتباطات داخلی و بین‌المللی در جهت جذب سرمایه- گذاری‌های داخلی و خارجی

- مشارکت با کارآفرینان شهری در ارائه آموزش‌های شهروندی لازم جهت ارتقاء فرهنگ کارآفرینی

- ارائه خدمات، امکانات و تسهیلات به کارآفرینان شهری با هدف ارتقای توسعه اقتصاد شهری

ارائه خدمات آموزشی و اطلاعاتی به نیروی کار شاغل یا جویای کار با هدف ارتقای کیفیت و قابلیت‌های نیروی کار شهری

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: در مطالعه حاضر فرم‌های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی: هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

تعارض منافع: بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

همچنین با پژوهش امیرانتخابی و همکاران (۱۳۹۹) که یافته‌های آنان نشان می‌دهد شاخص‌های حکمروایی خوب شهری بر توسعه کارآفرینی شهری رشت تأثیر مثبت و معناداری دارد و شاخص‌های مشارکت، پاسخگویی، قانونمندی، شفافیت، جهت‌گیری توافقی، عدالت، مسئولیت‌پذیری و اثربخشی به ترتیب بیشترین تا کمترین تأثیر را بر توسعه کارآفرینی شهری رشت داشته است. همسو می‌باشد.

نتایج تحقیق حاکی از برآزش مناسب مدل مفهومی تحقیق حاضر دارد. نتایج حاصل از تحلیل همبستگی اسپیرمن بیان‌کننده این موضوع است که میزان همبستگی بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری و کارآفرینی شهری در شهر همدان بالا است و با سطح اطمینان ۹۵٪ بین تمامی متغیرها ارتباط معناداری وجود دارد.

از طرفی، علامت مثبت ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که هر چقدر حکمروایی مطلوب شهری و شاخص‌های آن در شهر همدان ارتقاء یابد، سطح کارآفرینی شهری و شاخص‌های نیز بیشتر خواهند شد. برای بررسی تأثیر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری بر کارآفرینی شهری در شهر همدان از تحلیل معادلات ساختاری استفاده شده است. از ضرایب بتا می‌توان به این نتیجه دست یافت که حکمروایی مطلوب شهری به میزان ۷۸٪ بر کارآفرینی شهری تأثیرگذار است و می‌تواند آن را ارتقاء دهد. از شاخص‌های اصلی حکمروایی شهری شاخص تمرکززدایی، کارایی و اثربخشی، قانونمندی بیشترین تأثیر را در ارتقاء کارآفرینی شهری دارند. بنابراین در کل می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌های حکمروایی شهری در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان تأثیر زیادی دارند.

از آنجا که شهر همدان با چالش‌های مذکور مواجه است، حکمروایی مطلوب شهری می‌تواند ضمن تقویت فرآیند مشارکت سه بخش خصوصی، دولت و جامعه مدنی، زمینه و محیط مناسبی را برای ارتقاء کارآفرینی شهری فراهم نماید، از همین رو در این تحقیق به سنجش و ارزیابی حکمروایی شهری به عنوان عامل مؤثر در جهت توسعه کارآفرینی شهری پرداخته شد، نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده، حکایت از این دارند که شاخص‌های تمرکززدائی، کارایی و اثربخشی، قانونمندی، مشارکت، شفافیت و پاسخ‌گویی بیشترین تأثیر را در جهت توسعه کارآفرینی شهری همدان دارند.

با توجه به اینکه، متغیر حکمروایی شهری به عنوان متغیر مؤثر بر توسعه کارآفرینی شهری در شهر همدان بیان گردیده است؛ بنابراین پیشنهادهای در این راستا بیان می‌شود:

References:

۱. Ács ZJ, Bosma N, Sternberg R. (2008) The entrepreneurial advantage of world cities: evidence from global entrepreneurship monitor data. Jena Economic Research Papers; 2008.
۲. Acs ZJ, Glaeser EL, Litan RE, Fleming L, Goetz SJ, Kerr WR, et al. (2011) Entrepreneurship and Urban Success: Toward a Policy Consensus. SSRN Electron J. 2011.
۳. Amir Entekhabi, Sh. Hosseini, A. Meysamy, S. (2021) An Analysis of the Relationship between Good Governance and Urban Entrepreneurship Development (Case: Rasht). Journal of Land Geographical Engineering, 2021, 4 (7): 206_224
۴. Babaei M, Pirannejad A, Khodapanah B, & Lajevardi R. (2020) Urban entrepreneurship development strategies in the social context of Tehran. Majlis & Rahbord. Scientific Quarterly Journal, 2020, 26(100):87-117
۵. Babaei Hazeh Jan M, Pirannejad A, Mohammad Pourzarandi H, Amiri M. (2017) Identifying Economic Factors Affecting Urban Entrepreneurship (Case Study: Tehran). Economics and Urban Management. 2017 [cited 2021 March 12]; 5 (1 (17 consecutive)): 83-99.
۶. Bosma N, Sternberg R. (2014) Entrepreneurship as an urban event? Empirical evidence from European cities. Reg Stud. 2014;48(6):1016–33.
۷. Bzhalava L, Lezhava B, Brekashvili P. (2017) Global Entrepreneurship Monitor: 2016-2017 Georgia Report Global Entrepreneurship Monitor: 2016-2017 Georgia Report Levan Bzhalava , Boris Lezhava , Paata Brekashvili and Irena Melua. 2017;(April 2018):2016–7.
۸. Dabson B. (2009) Entrepreneurship as an Economic Development Strategy. In CONFERENCE ON ECONOMIC AND COMMUNITY DEVELOPMENT; 2009.
۹. Ebdali, A., Zabihi, H., & Majedi, H. (2020) Explaining the Conceptual Framework of Good Urban Governance Based on Integrated Urban Management (Case Study: Tehran Metropolis). Journal of New Attitudes in Human Geography, 2020, 12(1): 293-309
۱۰. Edizel Ö. (2013) Mega-events as a place marketing strategy in entrepreneurial cities: İzmir's EXPO 2015 candidacy as a roadmap for hosting EXPO 2020. Town Plan Rev. 2013;84(5):633–58.
۱۱. Entezari J. (2021) Innovative Entrepreneurship Ecosystem: A General Pattern and Messages for Iran. Entrepreneurship Development. [cited ۲۰۲۱ March ۱۲]; ۱۱ (۱): ۲۱-۴۰. Available from: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=66712>
۱۲. Haggard D. (1989) From managerialism to entrepreneurialism: the transformation in urban governance in late capitalism. Geogr Ann Ser B, Hum Geogr. 1989;71(1):3–17.
۱۳. Hubbard P. (2001) The politics of flow: on Birmingham, globalisation and competitiveness. Sound WISHART-. 2001;167–71.
۱۴. Jenkins P, Wilkinson P. (2002) Assessing the growing impact of the global economy on urban development in Southern African cities: Case studies in Maputo and Cape Town. Cities. 2002;19(1):33–47.
۱۵. Jolink, A. and Niesten E. (2015) This is a repository copy of Toward a Theory of Purpose-Driven Urban Entrepreneurship . White Rose Research Online URL for this paper: Version: Accepted Version Article: Cohen , B and Munoz , PA (2015) Toward a Theory of Purpose-Driven Urban TOWARDS. 2015;
۱۶. Khajeh Yan, d. Rad, S. (2011) Develop a guiding model of urban management for entrepreneurship development. Journal of Urban Management Studies, 2011, 2 (3) : ۱۱۹-131
۱۷. Lotfi H, EdalatKhah F, Mirzaei M, Wazirpour Sh. (2010) Urban management and its place in promoting citizens' rights. New Attitudes in Human Geography (Human Geography). 2010 [cited 2۰۲۱ March ۱۲]; ۲ (1): 101-۱۱۰.
۱۸. Madureira AM, Baeten G. (2016) By invitation only: uses and users of the ‘ entrepreneurial city.’ 2016; 3475. Available from: <https://doi.org/10.1080/13563475.2016.1157015>
۱۹. Madureira AM. (2014) Physical Planning in Entrepreneurial Urban Governance—Experiences from the Bo01 and Brunnshög Projects, Sweden. Eur Plan Stud. 2014;22(11):2369–88.

۲۰. Marissing E Van, Bolt G, Kempen R Van. (2006) Urban governance and social cohesion: Effects of urban restructuring policies in two Dutch cities q. 2006;23(4):279-90.
۲۱. Martí-Costa M, Tomàs M. (2017) Urban governance in Spain: From democratic transition to austerity policies. *Urban Stud.* 2017;54(9):2107-22.
۲۲. McCann E. (2017) Governing urbanism: Urban governance studies 1.0, 2.0 and beyond. *Urban Stud.* 2017;54(2):312-26.
۲۳. Mortazavi, M. (2014) Local Management and Urban Governance: A Look at the Structure of Urban Management in Japan, South Korea, Turkey and France, Tehran, Tehran Municipality Studies and Planning Center Pub. 2014. p:12
۲۴. Pablo M, Boyd C. (2016) The Making of the Urban Entrepreneur. *Calif Manage Rev.* 2016;59(1):1-37.
۲۵. Painter J. (1998) Entrepreneurs are made, not born: learning and urban regimes in the production of entrepreneurial cities. *Entrep city Geogr Polit regime Represent.* 1998;259-73.
۲۶. Polidano C, Hulme D, Minogue M. (1998) Conclusion: Looking Beyond the New Public Management. *Beyond New Public Manag.* 1998;(January 2021):278-93.
۲۷. Rahmani; Hamed. (2019) Urban Governance: Identifying indicators for the development of urban management in Tehran Municipality. *Urban Management Studies*, 2019, 10(36): 1-15.
۲۸. Rahimiun A. (2017) In Search of Hamedan Urban Identity, Publications of Road, Housing and Urban Development Research Center, Hamedan Housing and Urban Development Organization, Hamedan. 2017. pp: 38-39
۲۹. Rakodi C. (2003) Politics and performance: the implications of emerging governance arrangements for urban management approaches and information systems. 2003;27:523-47.
۳۰. Robinson JA. (2008) Urban entrepreneurship: Patterns and practice. *West New Engl Law Rev.* 2008.
۳۱. Robinson JA. (2014) Developing business courses that make an impact: Rutgers business school's urban entrepreneurship and economic development. *Ann Entrep Educ Pedagog* - 2014. 2014;9781783471:386-9.
۳۲. Rizvandi, M. Rahnvard, F. Sakhdari, K. (2020) Developing a framework for urban entrepreneurship in Iran. *Quarterly Journal of Innovation Management in Defense Organizations*, 2020, 2(6): 135-160
۳۳. Samsami H, IbrahimNejad A. (2019) The Impact of Economic Policy Uncertainty on Unemployment and Entrepreneurship in the Iranian Economy, Simultaneous Equation System Approach. *Economic Research*, 2019, ۵۴(4) :۹۹۵-۱۰۱۶
۳۴. Sriram V, Mersha T, Herron L. (2007) Drivers of urban entrepreneurship: An integrative model. *Int J Entrep Behav Res.* 2007.
۳۵. Stewart K. (2006) Designing good urban governance indicators: The importance of citizen participation and its evaluation in Greater Vancouver. *Cities.* 2006;23(3):196-204.
۳۶. Toma S, Grigore A, Marinescu P. (2014) Economic development and entrepreneurship. *Procedia Econ Financ* [Internet]. 2014;8(14):436-43. Available from: [http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671\(14\)00111-7](http://dx.doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00111-7)
۳۷. UN-HABITAT. (2011) The Economic Role of Cities: United Nations Human Settlements Programme. 2011. 53 p.
- Wu F. (2002) China's changing urban governance in the transition towards a more market-oriented economy. *Urban Stud.* 2002;39(7):1071-93.